

STOCKHOLM 2022

UTREDNING AV FÖRUTSÄTTNINGARNA
FÖR ETT VINTER-OS OCH PARALYMPICS

JÖRAN HÄGGLUND

PÅ UPPDRAG AV

SVERIGES OLYMPISKA KOMITÉ

SVERIGES PARALYMPISKA
KOMITÉ

RIKSIDROTTS
FÖRBUNDET

INNEHÅLL

1. Inledning	3
2. Sammanfattning och slutsatser	4
3. Utredningens direktiv och arbetssätt	5
3.1 Utredningens direktiv	5
3.2 Arbetssätt	6
4. Genomförandebeskrivning	8
4.1 Alternativ för placering av de olika idrotterna	8
Möjliga placeringar Stockholm 2022	12
4.2 Behov av OS-byar	14
4.3 Möjliga lösningar för mediernas behov	14
4.4 Behov av arbetskraft och volontärer	15
4.5 Paralympics	16
4.6 Övriga genomförandefrågor	16
5. Infrastruktur och boende	19
5.1 Behov av övrig inkvartering	19
5.2 Behov av infrastruktur	19
5.3 Samplanering med statens utredare	21
5.4 Berörda kommuners inställning	22
6. Säkerhetsarbetet	23
6.1 Organisation av säkerhetsarbetet	23
6.2 Behov av resurser (professionella respektive frivilliga etc)	24
7. Ekonomiska konsekvenser	25
7.1 Inledning	25
7.2 Genomförandebudget	26
7.3 Infrastruktur-anpassningskostnader och tillkommande investeringar	27
7.4 Säkerhet	28
7.5 Övriga kostnader	28
7.6 Direkta intäkter	30
7.7 Övriga intäkter	30
7.8 Indirekta intäkter/samhällsekonomiska effekter	30
7.9 Statliga garantier	31
7.10 Ansökningsprocessen	31
7.11 Sammanfattande ekonomisk beskrivning	32
8. Erfarenheter från arrangemang av stora internationella evenemang	34
8.1 Alpina VM i Åre 2007	34
8.2 Skidskytte VM 2008	36
8.3 Vinter-OS i Vancouver 2010	38
8.4 Sommar-OS i London 2012	38
9. Andra värden och effekter/Ett OS för hela Sverige	40
10. Vision, koncept och några bestående värden	44
11. Slutsatser	47
12. Appendix	49

1. INLEDNING

Den 31 juli 2013 fick jag i uppdrag av den samlade svenska idrottsrörelsen att utreda förutsättningarna för ett svenskt arrangemang av de Olympiska Vinterspelen år 2022 (XXIV Winter Olympic Games) i Stockholm.

Sveriges Olympiska Kommitté (SOK), Riksidrottsförbundet (RF) och Svenska Handikappidrottsförbundet/Sveriges Paralympiska Kommitté (SHIF/SPK) har gemensamt beslutat om utredningens direktiv. Detta efter ett unikt stormöte inom svensk idrottsrörelse den 24 juni där samtliga specialidrottsförbund bjödits in till samråd om Vinter OS år 2022.

Det koncept som ligger till grund för beslutet att utreda frågan har inriktningen att vara ett urbant OS, med i princip alla discipliner förlagda i Stockholm med undantag av de som kräver en fallhöjd som endast kan tillgodoses i Åre.

Tidsplanen för att vara med i diskussionen om vem som ska arrangera Vinter OS 2022 är snäv. Redan den 14 november i år måste SOK anmäla till Internationella Olympiska Kommittén (IOK) om man avser att ansöka om spelen med Stockholm som värdstad. Ett första ansökningsunderlag ska levereras till IOK den 14 mars 2014. En formell statlig garanti ska vara på plats när de slutliga ansökningshandlingarna lämnas in i januari 2015, men ska vara beredd tidigare än så. I juli 2014 väljer IOK de städer som blir "finalister", dvs formella kandidatstäder, och den 31 juli 2015 tilldelas en av dessa kandidater värdskapet.

För att hinna med denna tidtabell, samt ge möjlighet för idrottsrörelsen och det svenska samhället att ta ställning till den fortsatta processen, ska min utredning presenteras senast den 30 september.

Det har varit min ambition att det underlag som här presenteras ger en så komplett bild som är möjlig givet tidsaspekten.

Utredningen ska ge mina uppdragsgivare, och det svenska samhället i övrigt, en grund för att ta ställning i själva sakfrågan: en eventuell svensk ansökan om Olympiska Vinterspel och Paralympics 2022.

Jag överlämnar härmed utredningen till mina uppdragsgivare.

2. SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER

MIN BEDÖMNING

Utredningen visar att det ur ekonomisk, teknisk och snömassig synpunkt är möjligt att genomföra vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2022, utan statlig finansiering.

De ekonomiska utgångspunkterna är en genomförandebudget som är balanserad på 9 790 MSEK, utan statliga medel, och inkluderat kostnader för säkerhet. Kostnader för nyinvesteringar i arenor och anläggningar uppgår till ca 2 500 MSEK, vilket finansieras av privata och offentliga medel och kommer att ha ett långvarigt efterbruk. För att genomföra en bra ansökningsprocess behövs en särskild budget på 250 MSEK. (Samtliga belopp i dagens penningvärde)

Genomförandebudgeten är i nivå med motsvarande som blev utfallet vid OS och Paralympics i Vancouver 2010, liksom de som budgeteras för kommande vinter-OS 2018 i PyeongChang. Vinter-OS har oavsett investeringskostnader ungefär samma intäkter. Givet Stockholms unika förutsättningar genom en i huvudsak redan utbyggd infrastruktur, innebär den ekonomiska kalkylen ingen belastning på statsbudgeten för genomförandet. Den stora skillnaden mot dessa andra arrangörer är behovet av tillkommande investeringar. De uppgick i Vancouver 2010 till 3 800 MSEK (avser endast investeringar i anläggningar), i Sotji 2014 investeras 300 000 MSEK och i PyeongChang 2018 planeras investeringar för totalt 45 000 MSEK. Hur finansieringen av investeringarna ska fördelas behöver utredas vidare.

Redan befintliga arenor och anläggningar i Stockholm kan tillgodose stora delar av behovet för spelen. Detsamma gäller de discipliner som med anledning av fallhöjden ska avgöras i Åre. Tillkommande investeringar i nya arenor och anläggningar är därför förhållandevis begränsade. Ett OS och Paralympics i Stockholm ligger också tidsmässigt väl i linje med planerad bostadsutbyggnad och förbättringar i kollektivtrafiken. Därigenom kan behovet av OS-by klaras inom ramen för byggnation som ändå kommer att genomföras. Förhållandet gäller även förutsättningarna i Åre. De meteorologiska förutsättningarna i Stockholm under februari och mars visar på en genomsnittlig temperatur på -3 till -4 grader i februari och -1 grad i mars. 70-80% av åren har det varit snö med ett genomsnittligt snödjup på ca 20 cm. Även snöfattiga vintrar är det fullt möjligt att genomföra ett Vinter-OS i Stockholm, och kostnaden för snöproduktion är medräknad i genomförandebudgeten.

För spelens organisation bildas en egen juridisk person, SOCOG, som kommer att ansvara bl a för ca 3 000 heltidstjänster och 25 000 volontärer.

Vid den händelse att svensk idrottsrörelse tar ställning till att fortsätta processen föreslår jag följande:

- tillsätt en utredning för att fördjupa analysen av de tillkommande investeringarna (ca 2 500 MSEK) inklusive hur dessa ska finansieras,
- fortsätt arbetet med att i detalj definiera arbetet med ansökningsprocessen och särskilt ordna finansiering av den särskilda budgeten (minst 250 MSEK),
- utse en genomförandegrupp för själva ansökningsarbetet, med representation från idrotten, näringslivet, berörda kommuner och där regeringen erbjuds att följa arbetet,
- med utredningen som grund fördjupa dialogarbetet kring ett OS och Paralympics i Stockholm,
- Med detta som grund kan sedan frågan om en statlig garanti inkluderande eventuell förlusttäckning och övriga delar, prövas i riksdagen hösten 2014.

DEN FORTSATTA PROCESSEN

- 14 november 2013: SOK måste senast anmäla till IOK att man avser att ansöka om Vinter-OS och Paralympics 2022.
- 14 mars 2014: SOK måste senast inlämna formell ansökan till IOK, inklusive bekräftelse från Stockholms stad att staden stöder ansökan.
- Juli 2014: IOK utser de formella kandidatstäderna
- 1 januari 2015: senaste datum för SOK att lämna in fördjupade underlag och presentationsmaterial ang kandidaturen. En formell statlig garanti skall bifogas underlaget.
- 31 juli 2015: IOK utser den stad som får arrangera Vinter-OS och Paralympics år 2022

3. UTREDNINGENS DIREKTIV OCH ARBETSÄTT

Efter ett stormöte inom svensk idrott den 24 juni 2013, där SOK, Paralympiska kommittén samt Riksidrottsförbundet deltog, inklusive såväl vinter- som sommaridrottsförbund, formulerades följande direktiv i syfte att utreda möjligheten av att ansöka om Vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2022.

3.1 UTREDNINGENS DIREKTIV

UTREDNINGENS UPPDRAG

Utgångspunkten för utredningens arbete är att det finns ett brett och samlat stöd från "idrottssverige" för att Stockholm ska gå vidare med en kandidatur för Vinterspelen år 2022. Den inställningen kom till tydligt uttryck vid ett samråd med specialidrottsförbunden den 24 juni 2013. Samtidigt råder enighet om att en kandidatur endast ska genomföras om det går att arrangera spelen på ett kostnadseffektivt sätt och att det finns ett brett intresse, och tydliga fördelar, även för andra delar av samhället och för landet som helhet.

I utredningens uppdrag ingår att besvara följande frågor:

- **Kostnader och investeringar** - vilka kostnader och investeringar kommer ett värdskap att innebära avseende:
 - **Genomförandebudget** – kostnader för genomförande (enligt IOKs uppställning) såsom drift av arenor, arbetskraft, mat, administration etc.
 - **Infrastruktur** – investeringar och kostnader för detta i förhållande till redan gjorda och planerade investeringar.
 - **Säkerhet** – en uppskattning av de huvudsakliga kostnadsposterna i säkerhetsarbetet.
 - **Ansökningsprocessen** – exempelvis bidbook, marknadsföring etc.
 - Övriga kostnader och investeringar som utredaren identifierar och inte inkluderas i ovanstående.
- **Direkta intäkter** – som är kopplade till genomförandebudgetens intäktssida såsom sponsorintäkter, tv-rättigheter, biljettintäkter etc. skall uppskattas.
- **Andra värden och effekter** – ett OS och Paralympics kommer att medföra en mängd olika effekter. Utredaren ska på ett så brett sätt som möjligt belysa de värden och effekter som olika delar av samhället förväntar sig att ett svenskt värdskap kommer att kunna medföra, såväl positiva som negativa, ekonomiska som icke-ekonomiska. Förutom idrottsrörelsen handlar det exempelvis om kultursfären, fackföreningar, näringslivet, olika delar av civilsamhället, besöksnäringen etc. Möjliga indirekta intäkter som identifieras till följd av spelen skall dock hanteras separat och inte lyftas in i spelens budget.

Underlag för dessa överväganden ska utgöras av:

- **Genomförandebeskrivning** – utredningen ska, i samarbete med idrotten genom SOK och i samråd med berörda kommuner, ge ett eller flera förslag till var/hur respektive idrott skall genomföras. Utgångspunkten är att befintlig struktur ska tillvaratas i möjligaste mån och att spelen ska arrangeras så citynära Stockholm som möjligt. Åre ska vara platsen för de idrotter där Stockholm inte har den fallhöjd som krävs. I denna fråga ingår också att översiktligt beskriva behovet av arbetskraft och volontärer för organisationen som helhet. Den genomförandebeskrivning som utredningen sammanställer ska ligga till grund för genomförandebudgeten.
- **Infrastruktur och boende** – utredningen ska, i samarbete med idrotten genom SOK och i samråd med berörda kommuner, ge en beskrivning av behovet av bostäder och infrastruktur för aktiva, ledare, volontärer, media och besökare samt ett eller flera förslag på hur dessa frågor kan lösas utifrån regionens befintliga planer och behov avseende bostadsbyggande och infrastruktur. De förslag som utredningen sammanställer ska ligga till grund för tidigare nämnd uppskattning av investeringar och kostnader avseende boende och infrastruktur.
- **Säkerhetsarbetet** – utredningen ge förslag till hur säkerhetsarbetet skall organiseras och bedöma vilka resurser som kan krävas. Utredningen ska på detta område särskilt undersöka förutsättningarna för att involvera försvarsmakten, olika frivilligorganisationer samt andra delar av civilsamhället.

UTREDNINGENS ARBETSFORMER OCH REDOVISNING

Utredningsarbetet ska präglas av tre huvudprinciper:

- **Självständighet** – utredaren ska löpande avrapportera sitt arbete till de uppdragsgivande parterna och samarbeta med dessa om det tekniska faktaunderlaget men ska i övrigt bedriva sitt utredningsarbete helt självständigt. Slutresultaten ska vara en oberoende bedömning av huruvida Sverige kan arrangera spelen på det kostnadseffektiva sätt som är förutsättningen för att gå vidare med en kandidatur.
- **Bred samverkan och kunskapsinhämtning** – utredaren ska, som uppdraget ovan slår fast, själv eller med stöd av idrotten, söka kontakt, synpunkter och kunskap från alla

delar av samhället. Detta kan göras på olika sätt genom exempelvis enskilda möten, riktade förfrågningar, hearings och liknande såsom utredaren finner bäst.

- **Öppenhet** – utredningens arbete ska fortsätta den princip av öppenhet som är en av grundprinciperna för en Stockholms kandidatur. Detta innebär exempelvis att i största möjliga mån vara tillgänglig för frågor och synpunkter och att när så är möjligt redovisa delresultat av utrednings arbete.

Utredaren ges i uppdrag att säkerställa regeringens fulla insyn i utredningsarbetet. Till stöd i utredningsarbetet kommer teknisk expertis att ställas till förfogande via SOK och dess samarbetspartner ÅF-teknikkonsulterna. JKL kommer att fungera som utredningssekretariat.

TIDSPLAN

Givet att SOK senast den 14 november 2013 måste anmäla Stockholms intresse att kandidera till vinterspelen 2022 behöver utredningen bedriva sitt arbete relativt skyndsamt. Utredningsarbetet påbörjas därför omgående och skall redovisa sitt arbete senast den 30 september för att också ge tid för diskussion och eventuellt ytterligare utredningsarbete.

Stefan Lindeberg för SOK

Anna Stina Nordmark Nilsson för SHIF/SPK

Karin Mattsson Weijber för RF

3.2 ARBETSÄTT

Jag har under utredningsarbetet vinnlagt mig om att träffa så många intressenter som möjligt för att ta del av erfarenhet och kompetens och för att kunna identifiera förväntningar och frågeställningar som är viktiga för att skapa legitimitet för en eventuell ansökan. Öppenhet och transparens har varit ledord i mitt arbete. Jag vill understryka det stora intresse som har visats utredningen från alla håll. Trots en snäv tidsplan har alla intressenter ställt upp med kort varsel och deltagit i mina diskussioner på ett mycket engagerat sätt.

Jag har också tagit emot olika underlag från de intressenter som jag träffat.

Även om det är en oberoende utredning, det är mina rekommendationer och slutsatser som återges i denna rapport, så har jag varit intresserad av att ta del av idrottens syn i olika frågor. Därför bildades en styrgrupp bestående av ordförande för de tre huvudorganisationerna, för att följa mitt arbete och där jag kunde beskriva olika vägval och utmaningar under arbetets gång.

För att ändå vara tydlig: det är mina slutsatser och mina förslag som återges i denna rapport. När rapporten nu är överlämnad är det upp till svensk idrott, politiska beslutsfattare och samhället i stort att ta ställning till hur man vill gå vidare.

Arbetet har lagts upp i två faser; en analysfas och en rapportfas. Med tanke på den korta utredningstiden har det varit angeläget för mig att först och främst få så mycket underlag som möjligt för att sedan kunna dra slutsatser för utredningen. De ekonomiska slutsatserna, underbyggda av beräkningar och erfarenheter från andra arrangemang av motsvarande spel, är så exakta de kan vara med tanke på den korta tid som stått till förfogande.

Min ambition har självfallet varit att de idrottsliga avvägningarna i rapporten ska vara väl förankrade inom svensk idrottsrörelse, även i de fall där jag gjort avvägningar som innebär att jag inte valt idrottens förstahandsalternativ till lokalisering av grenar. Vidare att försöka klargöra hur stödet för ett vinter-OS kan se ut i samhället i övrigt.

Med rapporten som underlag borde det även vara möjligt att föra en bredare allmän debatt i sakfrågan och göra fördjupade undersökningar om allmänhetens stöd för en eventuell svensk OS-ansökan.

Under arbetets första del, analysfasen, har jag genomfört möten och samtal med följande:

IDROTTSFÖRBUND OCH ORGANISATIONER

- Bob- och rorelförbundet
- Brottningsförbundet
- Curlingförbundet
- Fotbollsförbundet
- Ishockeyförbundet
- Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund
- Konståkningsförbundet
- Orienteringsförbundet
- Ridsportförbundet
- Riksidrottsstyrelsen
- Skidförbundet
- Skidskytteförbundet
- Skridskoförbundet
- Stockholms idrottsförbund
- SVEMO Motorcykel och snöskoterförbundet
- SHIF/SPK, Paralympiska utskottet
- SOK:s styrelse

KOMMUNER

- Botkyrka kommun
- Huddinge kommun
- Nacka kommun
- Solna stad
- Stockholms stad
- Åre kommun
- Östersunds kommun

MYNDIGHETER

- Försvarsmakten
- Länsstyrelsen i Jämtlands län
- Naturvårdsverket
- Rikspolisstyrelsen
- SMHI
- Statens kulturråd
- Svenska Institutet
- Tillväxtanalys
- Tullverket
- Visit Sweden

NÄRINGSLIVET

- AB Volvo
- Ericsson
- HM
- Skanska
- Skistar
- Vattenfall

- Handelskammaren Mitt-Sverige
- Handelskammaren i Stockholm

ÖVRIGA

- Landsorganisationen LO
- Statens förhandlingsman om byggande av tunnelbana och bostäder i Stockholm
- Regeringen
- Socialdemokraterna

Vidare har jag tagit del av utvärderingar från de Olympiska spelen i Vancouver 2010, London 2012 och alla de underlag som presenterats av PyeongChang, Sydkorea, som arrangerar spelen 2018. Jag har även studerat IOK:s analys av ansökningarna från München och Annecy.

Självklart har jag också tagit del av underlag inför Sotji, Ryssland, som är arrangör av spelen i februari 2014. Det ska dock omedelbart sägas att jag valt att inte använda mig av deras arrangemang som en referens, då omfattning av investeringar och förhållanden i övrigt inte är jämförbara med det koncept som ett Stockholms-arrangemang bygger på.

Rent allmänt har de vägledande underlagen för planering av dimensionering av arenor, boende, publikkapacitet etc varit de tekniska manualer som IOK har tagit fram och som uppdateras med jämna mellanrum.

Som framgår i särskilt kapitel har jag även tagit del av utvärderingar från FIS Alpine World Championship i Åre 2007 liksom från Biathlon World Championship i Östersund 2008 samt Vinter-OS i Vancouver 2010 och Sommar-OS i London 2012.

För beräkningarna av kostnader för investeringar i tillkommande arenor liksom anpassning av befintliga arenor svarar teknikkonsulterna ÅF. Jämförelser av kostnader har också gjorts med de verkliga utfallen i Vancouver och London liksom planerade investeringar i PyeongChang. I alla beräkningar i denna rapport har försiktighetsprincipen använts. Det innebär att alla kostnader har beräknats i högsta intervall och alla intäkter i lägsta intervall. Allt för att säkerställa att de troliga utfallen ska vara så pålitliga som möjligt.

Vid redovisningen av möjliga lokaliseringar av de olika disciplinerna har jag kunnat se att flera av dessa kan förläggas till alternativa platser i Stockholms-området. Jag anger dessa alternativ i sammanställningen. Kostnadsberäkningarna som finns med utgår från ett angivet exempel. T ex anges att en bob- och rodelbana kan förläggas till Hammarby-backen likväl som till Flottsbro i Huddinge. Den angivna beräkningen avser dock om en sådan bana byggs i Hammarby-backen.

4. GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

MIN BEDÖMNING

Det är fullt möjligt att förlägga i princip alla discipliner (ca 94 st) till Stockholms-området. De 4 fartdisciplinerna i alpint (störtlopp, super-G, storslalom och superkombination) förläggs till Åre där det finns både fallhöjd och förutsättningar som klarar kraven. Dessutom går de flesta disciplinerna i Stockholm att inrymma i redan befintliga arenor, med smärre anpassningar. Den mest spektakulära investeringen blir att öka fallhöjden i Flottsbro-backen i Huddinge till 210 m (idag 103 m).

Totalt sett krävs det endast 5 investeringar i nya arenor för att klara av att arrangera spelen i Stockholm. En ny bob- och rodelbana, förbättrad fallhöjd inklusive hoppbackar, en arena för skridsko samt skidstadion inklusive skjutvall (skall jämföras med Tokyo som planerar att nybygga 37 arenor för att arrangera sommar-OS 2020). Konceptet innebär ett behov av två stycken OS-byar, en i Stockholm och en mindre i Åre. Båda dessa går mycket bra att samplanera med nybyggnation av bostäder på respektive ort. Mediacenter och Broadcasting-center kan med fördel lokaliseras till mässan i Älvsjö, liksom ett mindre motsvarande center till befintliga anläggningar i Åre.

Öppnings- liksom avslutningsceremoni kan arrangeras i Tele 2 Arena, med en publikkapacitet som överstiger den som historiskt har funnits vid tidigare spel. Frågan om tillgången till snö i Stockholm är en fråga med ett klart svar. Arrangören kommer att kunna garantera snötillgång till de grenar som genomförs i Stockholm. För spelens organisation bildas en egen juridisk person, SOCOG, som kommer att ansvara bl a för ca 3 000 heltidstjänster och 25 000 volontärer

4.1 ALTERNATIV FÖR PLACERING AV DE OLIKA IDROTTERNA

Den här utredningen bygger på att visa hur ett urbant vinter-OS kan arrangeras. Det innebär att i princip alla discipliner, utom 8 stycken, är förlagda till Stockholms-området. Övriga är förlagda till Åre eftersom man endast där kan erbjuda den fallhöjd som krävs för dessa discipliner, fartgrenarna i alpint.

De grenar och discipliner som är aktuella för spelen i Stockholm 2022 kommer slutgiltigt att bestämmas efter att spelen i PyeongChang 2018 är avslutade. Och de exakta grenarna där bestäms efter spelen i Sotji 2014. För att ändå få en bild över vilka grenar det handlar om redovisas här de grenar som kommer att avgöras i Sotji 2014: (inom parentes redovisas i ordning men-women-mixed)

- Alpint (5+5 discipliner)
- Backhoppning (3+1 disciplin)
- Bob/Skeleton (3+2 discipliner)
- Curling (1+1 disciplin)
- Freestyle (5+5 discipliner)
- Ishockey (1+1 disciplin)
- Konståkning (1+1+3 discipliner)
- Nordisk kombination (3 discipliner)
- Rodel (1+1+2 disciplin)
- Short track (4+4 discipliner)
- Skidor (6+6 discipliner)

- Skidskytte (5+5+1 discipliner) (inom parentes redovisas men-women-mixed)
- Snowboard (5+3 discipliner)
- Speed Skating (6+6 discipliner)

Totalt 98 discipliner kommer att avgöras i Sotji.

Efter konsultation med de berörda idrottsförbunden och kontakter med de berörda kommunerna kan följande lokalisering identifieras. Tekniska specifikationer och krav framgår av appendix i kapitel 12. Här beskrivs översiktligt behoven och lämpliga placeringsalternativ.

ALPINT (5+5 DISCIPLINER)

8 discipliner behöver avgöras i Åre.

Det är störtlopp, super-G, storslalom och kombination, för både damer och herrar.

Alla övriga alpina discipliner kan förläggas till Stockholm.

För att klara av slalom herrar och damer behöver den befintliga fallhöjden i Stockholm höjas till minst 200 m. Idag är de största fallhöjderna Hammarby-backen med 95 m och Flottsbro-backen i Huddinge med 103 m.

Tekniskt sett är det möjligt att åstadkomma detta och det skulle tidsmässigt sammanfalla väl med att massor som hämtas ur dels utbyggnad av tunnelbanan samt byggnation av Förbifart Stockholm ska tas om hand.

En höjning skulle, åtminstone teoretiskt gå att åstadkomma vid båda backarna. Hammarby-backen har dock ett besvärligare målområde som kräver överbyggnad av befintlig väg för att klara de ytor som krävs.

Flottsbro-backen i Huddinge har bättre topografiska och geografiska förhållanden för att klara en höjning av fallhöjden. Den totala fallhöjden behöver dock inte klaras med massor, utan den översta biten kan göras temporär på olika sätt.

Att skapa en tillräcklig med utfyllnad av massor är dock ett mycket tidskrävande arbete. Det skulle förutsätta ett stort antal lastbilar som gick i skytteltrafik dygnet runt under många år. Den lösning som förordas i den här utredningen är därför en lösning där det mesta av den utökade fallhöjden åstadkommes genom artificiell byggnation.

Publikmässigt behöver det temporärt byggas läktarkapacitet på bägge ställena för mellan 3 000 – 5 000 personer.

BACKHOPPNING (3+1 DISCIPLIN)

Stockholms-området saknar idag möjligheter till backhoppning. I Sverige är det bara Falun och Örnsköldsvik som har möjligheter att arrangera internationella tävlingar.

Under ett OS behövs två stycken backar (stor och normal) med krav på fallhöjder i underbacken på som mest 130 m.

Den kritiska punkten i en backe är där själva backen börjar plana ut efter branten. Det kallas för K-punkten. Den ska vara mellan 75-99 m för en normalbacke och minst 100 m för en stor backe.

En tekniskt möjlig lösning är att bygga in hoppbackar i samband med att fallhöjden ökas i Flottsbro-backen. Då skulle man t ex kunna ha skidbacke i nordostlig riktning och hoppbackar med underbackar i sydostlig riktning.

BOB/SKELETON (3+2 DISCIPLINER)

En modern bana för bob/skeleton/rodel finns inte i Sverige. Vad som finns är två stycken äldre träbanor, en kortare i Saltsjöbaden utanför Stockholm och en i Hammarstrand i Ragunda kommun i Jämtland. Dessa är dock helt omoderna och ingenting att anpassa eller modernisera. Det förutsätter alltså nybyggnad av en sådan bana, oavsett var i Sverige ett VM eller OS skulle genomföras.

Den kombinerade Bob-, skeleton- och rodelbanan ska vara 1200-1650 meter lång. Fallhöjden ska vara minst 90 meter men upp till 120 m rekommenderas av det internationella förbundet.

Tekniskt sett är det fullt möjligt att bygga en sådan bana kring Hammarby-backen. Den kan med fördel byggas på skrå vid sidan om själva skidnedfarten i backen.

För att klara av arrangemanget av bob-tävlingarna under ett OS behöver en högsta starthöjd anordnas som ligger ca 25 m över idag högsta fallhöjd i backen.

Det skulle kunna lösas genom att bygga en byggnad på toppen som inrymmer också de faciliteter som krävs i övrigt i form av uppvärmningsyta, gym mm. En sådan byggnad kan även inrymma kontorsytor och göras i form av en kommersiell fastighet. En sådan lösning finns i Estland och fungerar mycket bra.

I mitt förslag har jag dock valt att vända på resonemanget.

Det finns en mycket given placering av den Olympiska och Paralympiska elden under spelens gång. Och det är på toppen av Hammarby-backen. Genom att skapa en förhöjd punkt på toppen av backen ges elden en placering som kommer att synas över stora delar av Stockholms stad. Den skulle därmed bli en attraktion och en påminnelse för alla om att Olympiska spel pågår i Stockholm.

Efteranvändningen av banan när OS är avslutat kan lösas genom att startpunkten flyttas ner till markplan, dvs toppen av backen. Banan håller då internationell standard för världscup-tävlingar under många år framöver.

Banan som byggdes i samband med OS i Lillehammer används idag, förutom till tränings- och tävlingsverksamhet, också till turist- och eventverksamhet. Ekonomiskt är det en affärsdrivande verksamhet som går med vinst, och täcker därmed de driftskostnader som finns för anläggningen.

Publikmässigt är det fullt möjligt att använda den temporära läktarkapacitet som byggs för de alpina disciplinerna i Hammarby-backen.

CURLING (1+1 DISCIPLIN)

Under ett OS används med fördel en isyta motsvarande en ishockeyrink. På den ryms fyra stycken curlingbanor. Publikmässigt krävs ca 5 000 platser på läktare. Curlingen skulle därför kunna arrangeras på ett flertal platser i Stockholm. Johanneshovs isstadion, Globen, Tele 2 Arena och Friends Arena är exempel på befintliga arenor som har den kapacitet som krävs.

Det kommer därför inte att krävas några tillkommande investeringar för att arrangera curling under OS.

FREESTYLE (5+5 DISCIPLINER)

De discipliner som är aktuella är slopestyle, halfpipe, skicross, aerials och puckelpist, för damer och herrar.

Av dessa kräver skicross och slopestyle en fallhöjd som kommer att tillgodoses där den förhöjda backen anläggs (som mest 200 m). Dvs som huvudalternativ Flottsbro-backen.

Halfpipe, aerials och puckelpist skulle då kunna genomföras i Hammarby-backen med endast smärre anpassningar av underlaget i backen.

De temporära läktare som byggs vid backarna används även för dessa tävlingar.

ISHOCKEY (1+1 DISCIPLIN)

Ishockey under ett OS behöver helst två arenor med en publikkapacitet på minst 10 000 platser.

Själva spelplanen har under OS samma mått som Internationella Ishockeyförbundet anger för tävlingsverksamhet, dvs de mått som används i bl a Sverige. Spelplanen är då 60 x 30 m.

Globen är ett alternativ, liksom Tele 2 Arena och Friends Arena. De senare skulle kunna delas av på mitten med dubbelsidiga läktare och därigenom bli till två ishallar under spelen.

Därutöver behöver det finnas tillgång till minst två stycken mindre träningshallar, helst i geografisk närhet av den valda matcharenan.

Det kostnader som tillkommer för ishockey under OS är viss anpassning av redan befintliga arenor.

KONSTÅKNING (1+1+3 DISCIPLINER)

Konståkning genomförs i motsvarande en ishockeyrink, med anpassning av sargen så att den ger utrymme för teve-kameror på en lägre höjd.

Därutöver behöver det finnas en träningsarena, uppvärmning, med tillgång till en mindre publikkapacitet. För själva tävlingen är det lämpligt med en kapacitet av minst 10 000 platser. Befintliga arenor som skulle fungera bra är Globen, liksom Tele 2 Arena eller Friends Arena. Om tävlingarna genomförs i Globen skulle någon av de angränsande arenorna kunna nyttjas som träningsarena.

NORDISK KOMBINATION (3 DISCIPLINER)

Här tävlar man i hoppbacke och längdskidor. De hoppbackar som ändå behöver uppföras för OS används även till denna gren. Närhet till skidanläggningen är att föredra, framför allt ur de aktivas synpunkt. Se placering av skidanläggning.

RODEL (1+1+2 DISCIPLIN)

Genomförs i den bob/rodel-bana som behöver anläggas för spelen. Inga andra anpassningar krävs. Se placering av bob/rodel-banan.

SHORT TRACK (4+4 DISCIPLINER)

Grenen delar anläggning med konståkning under OS. Se därför placering av konståkning. Smärre anpassning av ishockeyrink behövs i form av skyddande kuddar vid kortsidorna och del av långsidorna.

SKIDOR (6+6 DISCIPLINER)

Det finns tekniska krav på fördelning av spårens längd, andel uppförs- respektive nedförsbackar samt motlutens beskaffenhet. För att klara de olika distanserna krävs spårssystem med minst 3x5 km spår.

Topografiskt kan skidor placeras på tre-fyra platser i Stockholmsområdet. Det är kring Lida i Tullinge (Botkyrka kommun), i Hellasgården (Nacka kommun), kring Barkarby (Järfälla kommun) och kring Täby.

Utöver anläggande av ett väl fungerande spårssystem krävs för spelen ett stadion med publikkapacitet på ca 10 000-15 000 platser (temporär lösning) samt service-byggnader och media-utrymmen.

Runt spåren behöver tillgänglighet säkras för uppåt 50 000 åskådare. Såväl spår som övriga utrymmen kan i huvudsak samutnyttjas med skidskytte.

En ordentlig snö-tillverkningsutrustning tillkommer. För att garantera bra spårförhållanden behöver det finnas tillgång till en anläggning som klarar av att producera den underlags-snö som krävs i spåren. Ovanpå detta läggs själva spårsnön som utgörs av vanlig, lagrad snö.

Vidare behöver spårssystemet förses med belysning för att klara av olika väderförhållanden, såväl under OS och Paralympics som för efterbruket.

2022 är det 110 år sedan sommar-OS genomfördes i Stockholm. Stadion är världens äldsta Olympia-stadion som fortfarande är i bruk.

Som en hommage till spelen 1912 föreslås att skidornas disciplin Sprint avgörs i och kring Stockholms stadion. Start och mål inne i stadion och loppet i området runt stadion.

SKIDSKYTTE (5+5+1 DISCIPLINER)

För skidskyttet krävs, utöver vad som beskrivits för skidor ovan, ytterligare 600 m spår samt en skjutvall med plats för 30 stycken skjutbanor.

Stockholms saknar idag skidskyttefaciliteter och efter OS skulle med fördel ett mindre antal (6-8) banor kunna behållas för att underlätta grenens utveckling.

I övrigt kan spår, stadion och övriga faciliteter i huvudsak samutnyttjas med skidor.

SNOWBOARD (5+3 DISCIPLINER)

Disciplinerna boardercross, slopestyle och storslalom kräver fallhöjder som tillgodoses i den backe som höjs till spelen. Övriga discipliner (halfpipe och parallellslalom) kan förläggas till Hammarby-backen.

De temporära läktarna som installeras används även för dessa tävlingar.

SPEED SKATING (6+6 DISCIPLINER)

Hastighetsåkning kräver en 400 m. bana, minst 12 m. bred. Banans bredd utgörs av tre banor, inner- och ytterbana (tävlingsbanor) samt en uppvärmningsbana.

Innerbanan skall vara 4 m bred och ytterbanan minst 4 m. Uppvärmningsbanan skall vara minst 4 m och skall ligga innanför innerspåret. Sammantaget är således bredden på rundbanan minst 12 m. Radien för innerspåret inre linje i kurva är minst 25 m och högst 26 m.

Vidare krävs ytterligare yta för placering av skyddskuddar runt hela banan.

En rundbana 400 m är 178,43 m i längd (från yttre radiesspets till motsvarande punkt motsatta sidans spets). Bredden är 66 m. Om man räknar med ytor för skyddskuddar, yta för åkarnas coacher på långsida samt ytor för TV-kameror så är måtten ca 190 m i längd och ca 75-80 m i bredd.

Förutom det numera självklara kravet att banan ska vara inomhus så är kravet också att innerplan innanför banan skall kunna nås utan att man korsar banan. I regel med gångtunnel under isen.

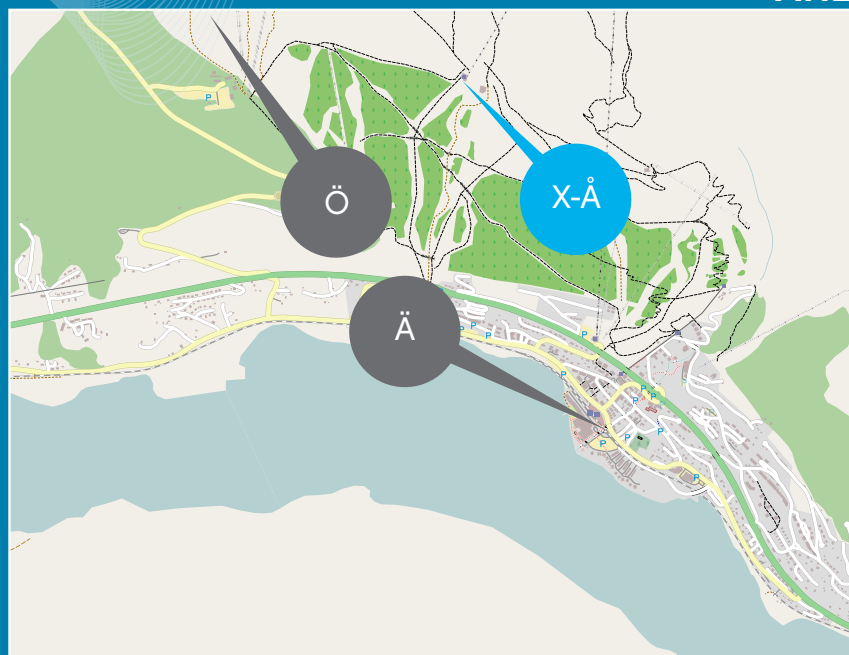
Under OS bör det finnas publikkapacitet på ca 7 000 platser.

För närvarande pågår planering för byggande av en bandyhall i Stockholm. Möjligen skulle en samordning med denna vara möjlig, med en temporär lösning för större publikkapacitet som sedan kan nedmonteras. Alternativt planeras och byggs en hall som rymmer skridskoovalen under spelen och som för efterbruk kan ha en mångsidig användning för bredd- och ungdomsidrott.

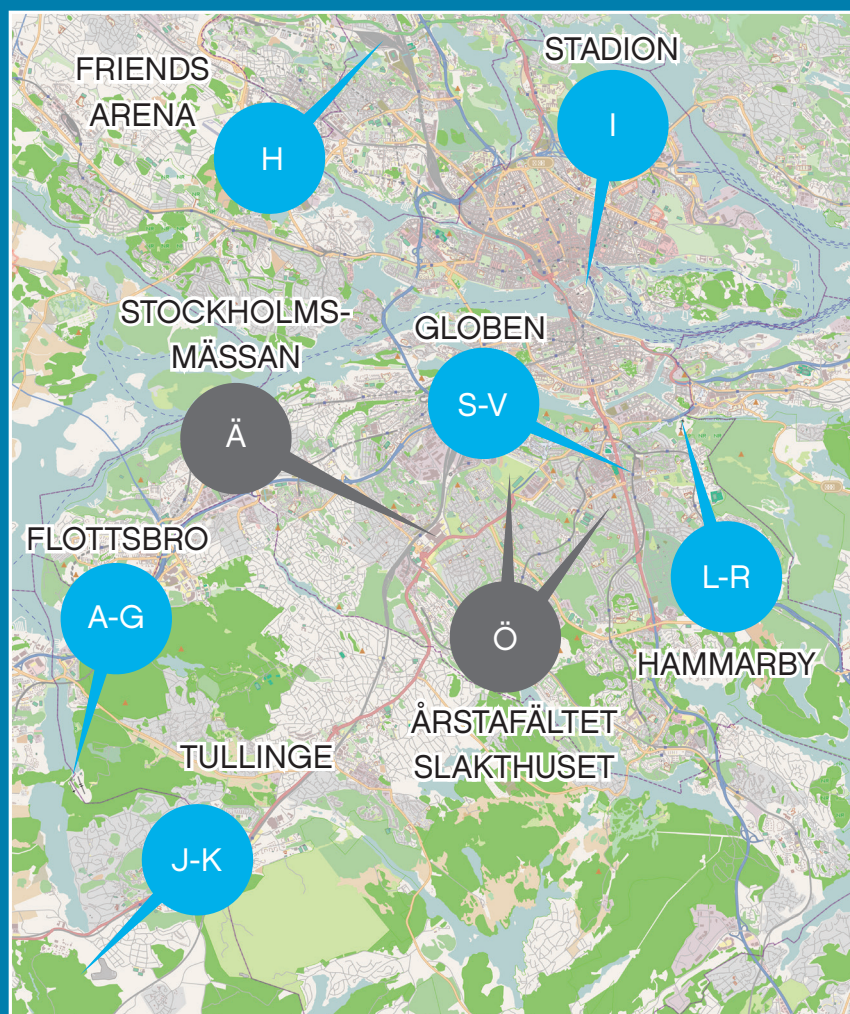
MÖJLIGA PLACERINGAR STOCKHOLM 2022

ÅRE

STOCKHOLM

TECKENFÖRKLARING

- A - SLALOM
- B - SNOWBOARD STORSLALOM
- C - BOARDERCROSS
- D - SKICROSS
- E - FREESKIING SLOPESTYLE
- F - SNOWBOARD SLOPESTYLE
- G - BACKHOPPNING
- H - ISHOCKEY
- I - SPRINT
- J - LÄNGDSKIDOR
- K - SKIDSKYTTE
- L - BOB
- M - RODEL
- N - FREESTYLE PUCKEL
- O - SNOWBOARD HALFPIPE
- P - FREESTYLE ARIALS
- Q - FREESTYLE HALFPIPE
- R - SNOWBOARD PARALLELLSLALOM
- S - CURLING
- T - KONSTÅKNING
- U - HASTIGHETSÅKNING (FLERA MÖJLIGA PLACERINGAR)
- V - SHORTTRACK
- X - STORSLALOM
- Y - SUPER-G
- Z - STÖRTLOPP
- Å - KOMBINATION
- Ä - MÖJLIG PLACERING MEDIA-CENTER
- Ö - MÖJLIG PLACERING AV OS-BY

KOMMENTAR PARALYMPICS

Paralympics tävlar i fem olika grenar: Alpint, längdåkning, skidskytte, kälkhockey och rullstolscurling. Paralympics i Stockholm använder samma anläggningar för de alpina disciplinerna, skidor och skidskytte som under OS, med anpassning av skjutvallen till Paralympics.

För alpint och skidor gäller delvis andra krav på spåren avseende lutning på backar och total längd. Detta planeras för när spårssystemet skapas.

Kälkhockeyn kan med fördel förläggas till Globen med uppvärmningsarena i Annexet. Curlingen kan då förläggas till Hovet.

4.2 BEHOV AV OS-BYAR

OS-byn är den kanske enskilt viktigaste uppgiften för varje spels genomförandeorganisation.

OS-byn ska garantera alla aktiva och ledare säkerhet och frihet från allmänhet och media samt erbjuda en rad servicefunktioner. En OS-by rymmer huvudsakligen tre olika funktioner: en boendedel som även klarar av matservering och medicinsk service etc, en Operational zone samt en Plaza där aktiva och ledare kan handla, få tillgång till service av olika slag och även ta emot besökare.

OS-byn ska ha 24-timmars service. Den ska officiellt öppnas 12 dagar innan spelens öppningsceremoni och stängas tre dagar efter spelens genomförande. Som arrangör ska man ha tillgång till området minst två månader, och helst sex månader, innan spelen för att säkerställa en bra överlämning till arrangören.

För Vinter-OS gäller att arrangören ska kunna säkerställa minst 4 500 bäddar i OS-byn.

Vid ett arrangemang enligt föreslaget koncept finns behov av två stycken OS-byar, dvs sammanhållna bostadsområden där de aktiva och deras ledare bor under spelen.

En OS-by placerad i Stockholm med så korta restider som möjligt till de olika tävlingsarenorna. En OS-by i Åre för de aktiva och ledare som vistas där. Totalt behöver OS-byarna tillgodose behovet av ca 5 500 bäddar för att klara IOC:s krav med marginal. De allra flesta nationer förlägger sina deltagare i dubbelrum, men även tillgång till enkelrum måste finnas. Det är fullt möjligt att olika lag-kombinationer inom de olika nationernas trupper bor tillsammans och delar på olika bekvämlighetsytor. Det är alltså fullt möjligt att disponera 1-5-rumslägenheter i en OS-by.

Utgångspunkten bör därför vara att behovet av en OS-by löses i samplanering med den bostadsbyggnation som planeras i Stockholms-området. Under den tidsperiod det handlar om planeras utbyggnad av tunnelbana till Nacka, Barkarby och den nya Hagastaden. Planer för bostäder finns i samband med detta, som t ex Akalla-Barkarby (12 000-16 000 bostäder), Hagastaden (upp till 6 000 bostäder), Nacka-området (10 000-13 000 bostäder) samt Årstafältet.

Behovet för en OS-by i Stockholm är ca 4 000 bäddar. Flera av de områden som nämns ovan skulle vara lämpliga för en OS-by och gå att kombinera med korta restider för aktiva till tävlingsarenorna.

Det viktiga är att säkerställa att planering för en OS-by läggs in i planeringen av, och de beslut som tas under hösten/vintern 2013/14, kring den s k Stockholms-förhandlingen.

För OS-planeringen ingår då att ta hänsyn till eventuella merkostnader för hyror och smärre anpassning av bostadsområde, inte att räkna investeringskostnader för byggande av själva bostäderna. För att klara av anpassningar mm förutsetts att arrangören säkerställer tillgång till bostäder och merutrymmen minst 6 månader i samband med spelen. Här föreslås ett markeringsbelopp för anpassning av bostäder inför och efter genomförda spel samt hyresavtal som ingår i beskrivningen av genomförandebudgeten.

Förutom OS-by i Stockholm behövs en något mindre OS-by i Åre. Behovet för OS-by i Åre bedöms vara ca 1 500 bäddar.

Ett möjligt område för det kan vara utbyggnad i Rödkullen-området i Åre. Det är ett realistiskt alternativ som ändå är tänkt att genomföras i framtiden. Ett spännande alternativ som skulle möjliggöra åtkomst till alla tävlingsanläggningar via skidor för de aktiva. Oavsett placering av by i Åre, en sådan går även att inrymma i andra delar av samhället, så garanteras aktiva och ledare korta restider till och från tävlingsarenorna. Även här bör inriktningen vara att investeringen i boende är en kommersiell investering som inte belastar OS-projektet.

4.3 MÖJLIGA LÖSNINGAR FÖR MEDIERNAS BEHOV

Behovet för media under ett OS handlar om tre saker: det ska finnas boende för ca 9 000 media representanter i en samlad hotellösning i Stockholm respektive i Åre (färre antal rum), med närhet till dels de faciliteter som ska inrymma MPC respektive IBC samt till tävlingsarenorna, det ska finnas ett Main Press Center (MPC) och det ska finnas ett center för sändningar, ett International Broadcasting Center (IBC).

MPC välkomnar ca 3 000 journalister och fotografer under spelen medan IPC välkomnar ca 6 000 verksamma inom broadcasting.

För IBC gäller att det ska finnas tillgängliga utrymmen motsvarande ca 40 000 m², och, där sådan lösning valts, ca 9 000 m² tillgängliga i bergen där valda grenar genomförs. För MPC krävs ytor omfattande ca 20 000 m².

I Stockholm skulle Stockholmsmässan i Älvsjö vara det naturliga valet för att inrymma såväl MPC som IBC. Där går det att samla all mediahantering på samma ställe.

Under Alpina VM i Åre 2007 var mediacentret inrymt i befintliga lokaler hos Holiday Club. Även andra utrymmen kommer att finnas tillgängliga i Åre vid tidpunkten för ett vinter-OS.

Boende för media kräver 10 000 rum sammanlagt, varav ca 7 000-8 000 rum i Stockholm.

Till detta kommer säker tillgång till internet enligt angivna kravspecifikationer och tillgång till sändningsutrymme i etern. De uppställda kraven är i sig inga konstigheter för ett modernt, kommunikationsutvecklat land som Sverige men ska ingå i den garanti som den svenska regeringen ska ställa ut vid en ansökan.

4.4 BEHOV AV ARBETSKRAFT OCH VOLONTÄRER

Ett Vinter-OS innebär det största idrottsarrangemanget någonsin i Sverige. Utvecklingen under modern tid är att de olika Olympiska spelen blir allt större över tid. Till exempel hade vinter-OS i Sapporo i Japan 1972 ca 1 200 aktiva. Idag är siffran mer än dubbelt så stor, ca 2 600 aktiva. Då varade spelen i tio dagar, idag är det fjorton dagar som gäller för OS samt tio dagar för de efterföljande Paralympiska spelen.

Allt högre krav på säkrare och bättre arenor, ett världsomspännande intresse av att ta del av spelen i realtid via etermedia och internet och en osäkrare värld vad gäller risker vid stora arrangemang ställer krav på organisationen för genomförandet av arrangemanget.

Sverige är samtidigt erkänt för sin förmåga att kunna organisera och genomföra arrangemang och arbetsuppgifter på ett mycket bra sätt. Och vi har en förmåga att lösa även svåra uppgifter i bra samverkan mellan ideella och professionella krafter. Det är naturligtvis inte helt enkelt att på några veckor beräkna exakt hur stora resurser som behöver mobiliseras för att erhålla rätt dimensionering av organisationen. Jag har därför gått igenom hur arbetet har varit organiserat vid de arrangemang som genomförts i Sverige i närtid, tagit del av organisationsbeskrivningar och underlag för de senast genomförda vinter-OS och studerat hur kommande arrangörer avser att lösa organisationen.

Rent organisatoriskt är det så att, om Sverige ansöker om och erhåller spelen, ska det bildas en genomförandeorganisation i form av en egen juridisk person. Den kommer i så fall att benämnas SOCOG (Stockholm Organising Committee for the Olympic Games).

Den skall finnas förberedd så att den, direkt efter en omröstning om värdstad vid IOK:s möte sommaren 2015, kan underteckna bindande avtal med IOK om spelens genomförande. I avtalen beskrivs i detalj vad det är som IOK beställer av organisationen, i form av arenors kapacitet, boendemöjligheter, OS-byar etc. (Det innebär i sig att inga nya tillkommande krav kan ställas efter detta datum som medför oförutsedda kostnader för värdstaden. Ställs sådana krav måste IOK vid varje tillfälle även betala för sådana tillkommande punkter gentemot arrangören)

Organisationen börjar därmed arbeta redan från 2015 fram till dess att OS och Paralympics är genomförda 2022 och det finns en utvärderande rapport att återkoppla till IOK under 2023.

SOCOG behöver bemannas redan från start och byggas upp över tid för att lösa sina uppgifter. Det innebär också att den genomförandebudget som tas fram gäller från 2015 och åren framåt.

Med detta sagt framkommer en bild enligt följande:

- Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm kommer att engagera ca 3 000 avlönade heltidstjänster. De flesta naturligtvis under veckorna då spelen och Paralympics avgörs, men en stor del under längre tid än så. Det är rimligt att utgå ifrån en grundläggande organisation från 2015 på ca 25-40 heltidstjänster. För att göra en rimlig kostnadsberäkning har utredningen utgått från ett snitt på 100 heltidstjänster åren 2016-2021. För andra halvåret 2021 och början av 2022 beräknas snittet på 2000 heltidstjänster. Total kostnad för arvoderad personal i SOCOG ca 650 MSEK.
- Den allra största delen av uppgifterna under själva spelen utförs av volontärer. Särskilda program för rekrytering, träning och ersättning till dessa tas fram och genomförs inom ramen för SOCOG. Beräknat på de erfarenheter som går att dra av tidigare arrangemang kommer det att behövas ca 25 000 volontärer under OS. De allra flesta är förstås rekryterade inom Sverige, från närområdet och från andra delar av landet. Men det finns även många från andra länder som reser världen runt och deltar som volontärer, av olika skäl. Ersättning utgår oftast i form av ett mål mat om dagen, kläder i form av underställ och ytterkläder samt huvudbeklädnad och en eller ett par festmiddagar. Boende får i första hand lösas genom egna kontakter och i andra hand genom flerbäddslogi, till exempel i skolor eller liknande. Ingen kontant ersättning utgår till volontärer. Total kostnad för volontärer vid ett OS i Stockholm uppgår till ca 40-50 MSEK.

4.5 PARALYMPICS

Sverige har stolta traditioner när det gäller Paralympics. Det allra första vinterParalympics genomfördes 1976 i Örnköldsvik. Sedan dess har Sverige stått som arrangör av ett flertal tävlingar, med särskild inriktning på vinter-idrotter (se Appendix).

Värt att notera är också att flera av de arrangörer som varit värdar för Paralympics de senaste åren (Turin 2006, Vancouver 2010, Sotji 2014, PyeongChang 2018) har besökt, eller besöker, Sverige för att lära sig mer om hur man arrangerar sådana tävlingar och hämtar inspiration till praktiska lösningar när det gäller att planera arenor, boenden, transporter mm.

Ett Paralympics i Stockholm skulle också falla väl in i det program och den vision som staden satt upp. Stockholms stad har en vision om ett "Stockholm i världsklass år 2030". I visionen om ett "Stockholm i världsklass" är Stockholm en tillgänglig och trygg plats utan sociala och fysiska hinder. Här finns det obegränsade möjligheter för människor att resa, bo och mötas. Här finns också samhällsservice som är av hög kvalitet till en lämplig kostnad för alla.

Paralympics tävlar i fem olika grenar: Alpint, längdåkning, skidskytte, kälkhockey och rullstolscurling.

Alpint tävlar man i sex discipliner (störtlopp, super-G, storslalom, slalom, kombination samt snowboard) för damer respektive herrar. De tävlande är indelade i tre kategorier och det finns ett särskilt beräkningssystem för att klassificera de tävlande.

Längdåkning genomförs i tre distanser samt stafett och man tävlar i både klassisk och fristil. Deltagarna indelas i två kategorier beroende på fysisk funktionsnedsättning eller syn- och hörselnedsättning.

Skidskytte tävlar i 7,5 km och deltagarna är indelade i fysiskt funktionsnedsatta respektive synnedsatta.

Till skillnad mot skidskytte vid OS använder man i Paralympics inte krutammunit, utan här används luftvapen respektive elektroniska vapen med laser.

Kälkhockey tävlas med samma regler som ishockey, förutom att spelarna förflyttar sig på kälke och har två mindre klubbor till sin hjälp.

Rullstolscurling har samma regler som curling men spelarna förflyttar sig i rullstol och använder inga sopar för att underlätta stenens förflyttning. Ett Paralympics samlar ca 600 aktiva från ca 45 nationer. Tillkommer lika många ledare.

Paralympics i Stockholm använder samma anläggning för skidor och skidskytte som under OS, med anpassning av skjutvallen till Paralympics. För skidor gäller delvis andra krav på spåren avseende lutning på backar och total längd. Detta planeras för när spårsystemet skapas. Kälkhockeyn kan med fördel förläggas till Globen med uppvärmningsarena i Annexet. Curlingen kan då förläggas till Hovet. Genom att ta med Paralympics behov tidigt i planeringsprocessen undviker man som arrangör misstag som måste rättas till i senare skede. Det kan handla till exempel om att försäkra sig om att det finns handikappanpassade toaletter i tillräckligt antal i arenorna, att det finns transportkapacitet i tillräcklig omfattning, att boenden dimensioneras så att det går att röra sig obehindrat även i rullstol m.m. Det finns många exempel i planeringen av de Paralympics som nyligen avgjorts eller kommer att avgöras där enkla misstag i planeringen har kostat både resurser och tid att rätta till i efterhand.

4.6 ÖVRIGA GENOMFÖRANDEFRÅGOR

4.6.1 MEDAL PLAZA

Vinterspel i Stockholm med det koncept som finns i denna rapport innebär två stycken Medal Plaza. En i Åre och en i Stockholm. Den i Åre skulle företrädesvis kunna placeras på Stora torget och i Stockholm skulle det kunna vara Kungsträdgården, Medborgarplatsen, Nya Slussen eller annan liknande öppen plats.

Det viktiga är att det är en yta som är lättillgänglig för aktiva och funktionärer, som ger rejält med utrymme för åskådare och är lättöverskådlig och som kan medverka till att ge prisutdelningsceremonierna rätt inramning.

4.6.2 ÖPPNINGSCEREMONI

Öppningsceremonin är det kanske största, och bästa, tillfället att kunna visa upp de värden, de traditioner och den kultur som kännetecknar värdstaden/nationen. Det är också ett tillfälle när hela världens blickar vänds mot de stundande spelen, när förväntningarna är som störst hos aktiva, ledare, funktionärer och allmänhet.

En öppningsceremoni involverar också ett stort antal personer. Vid OS i Vancouver 2010 deltog 3 000 personer i paraden, ytterligare ca 3 100 deltog i själva ceremonin, 665 volontärer var engagerade och 190 arbetade med produktionen. Siffrorna i Turin fyra år tidigare var ungefär desamma.

Ceremonin sker inom de ramar som IOK har satt upp och ger ett ypperligt tillfälle för arrangören att på ett storslaget sätt rama in andan i spelen.

För Stockholm skulle ceremonin kunna äga rum antingen i Tele2 Arena eller i Friends Arena. Båda arenorna, med öppningsbara tak, ger utomordentliga möjligheter att kunna bjuda på bra arrangemang vid ceremonierna.

4.6.3 AVSLUTNINGSCEREMONI

På samma sätt som vid öppningsceremonin ger avslutningen ett tillfälle att bjuda på svensk kultur och artisteri av hög klass. Ceremonin ska helst återknyta till den vid öppningen, och skicka med alla deltagare och åskådare en känsla av det de upplevt under de spel som avslutas.

Samma arenor som vid öppningen är fullt möjliga att använda också vid avslutningen. Tele 2 Arena förefaller dock bäst eftersom man i stort sett samma tid som avslutningen spelar finalen i ishockeyn.

4.6.4 METEOROLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

En vanlig fråga som kommit upp under utredningens arbete gäller den om det är snö i Stockholms-området under februari-mars när OS och Paralympics ska genomföras.

En del i det fördjupade underlag som ska skickas in i samband med ansökan handlar om att göra en djupare studie kring just de meteorologiska förutsättningarna i värdstaden.

Utredningen har gjort en enkel sammanställning av de data som finns tillgängliga hos SMHI, vad gäller situationen i Stockholm. Någon motsvarande sammanställning har inte gjorts för Åre. Det förefaller heller inte vara nödvändigt i nuläget. Även om temperaturen i Åre bykan varierar så kommer Åre att kunna erbjuda de förutsättningar som krävs för att genomföra farddisciplinerna i de alpina tävlingarna under OS och Paralympics.

Fotograf Peter Fristedt

En möjlig placering av elden under OS och Paralympics är på toppen av Hammarbybacken i kombination med starttornet för bob och rodel. Bilden är ett montage.

Så här ser situationen ut i Stockholm:

HISTORIK* (NORMALVÄRDEN 1961-1990):

- **Normalvärde Stockholm februari:**
 - Medeltemperatur: -3 till -4 C
 - Medelsnö: 70 % av åren har det varit snö – genomsnittligt snödjup ca 20 cm
- **Normalvärde Stockholm mars:**
 - Medeltemperatur: -1 C
 - Medelsnö: 80 % av åren har det varit snö – genomsnittligt snödjup ca 20 cm

Frågan om det går att vara säker på att det finns snö i Stockholm den aktuella tidsperioden kan därmed besvaras positivt. I den mån det inte finns natursnö i tillräcklig mängd är det fullt möjligt att garantera snötillgång med en kombination av lagrad snö samt produktion av konstsnö. Det är också den lösning som Skidförbundet rekommenderar för att få till jämna och bra spårförhållanden.

En helt annan fråga, om än inte lika vanlig, skulle kunna vara om det finns beredskap att klara av snöröjningen i Stockholm vid kraftiga snöfall.

Den fortsatta detaljplaneringen vid en ansökan bör ta fasta på bägge scenarierna.

* Från SMHI.se: "Normalvärden (1961-1990) För att olika orters klimatuppgifter ska kunna jämföras måste värdena avse samma tidsperiod. Vädermeteorologiska organisationen (WMO) har därför bestämt att statistiska värden, som används för klimatbeskrivningar, skall beräknas för så kallade normalperioder. Normalperioderna är oftast 30-årsperioder, där 1961-1990 är den nu gällande standardnormalperioden."

4.6.5 HÅLLBARHETSFRÅGOR

Sverige är ett föregångsland när det gäller hållbarhetsfrågor. Till stor del beror det på den svenska energimixen, med vattenkraft, kärnkraft och växande andel förnybar energi. I ett internationellt perspektiv innebär det att energiproduktionen i Sverige i stort sett är koldioxidfri.

Även när det gäller frågor som rör energiprestanda i bostäder och lokaler, användning av fjärrvärme, renhållningshantering och vattenfrågor så ligger Sverige i framkant.

Den största utmaningen för att nå målsättningen att Sverige i stort sett ska vara koldioxidneutralt år 2050 ligger i transportsektorn. Här behöver fossila drivmedel ersättas med förnybara och mer av trafiken ske i form av utbyggd kollektivtrafik och transporter via järnväg.

Ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm skulle kunna bli en mycket bra plattform för att demonstrera urbana lösningar inom transporter, boende och renhållning som kan förstärka Sveriges position i de här frågorna.

Demonstrationsprojekt av olika slag kan utvecklas och många intressanta innovationer visas upp i praktisk hantering. Det gäller val av lösningar i de kommande OS-byarna (på samma sätt som Hammarby sjöstad växte fram ur idén om ett sommar-OS), lösningar för transporter till och från arenor och anläggningar, teknisk standard i lösningar vid arenorna m.m.

Men hållbarhet innefattar så mycket mer än miljö- och energifrågor. Det handlar om social hållbarhet och om ekonomisk hållbarhet. Hela syftet med denna utredning är att visa på om det är möjligt, och på vilket sätt, ett ekonomiskt hållbart vinter-OS och Paralympics kan genomföras i Stockholm. Själva idén med en svensk ansökan bygger på att det ska vara möjligt att arrangera spel som är kostnadseffektiva och som ger bestående värden inte bara för idrottsrörelsen.

Ett arrangemang av den storlek som ett vinter-OS och Paralympics utgör ger också goda möjligheter att aktivt rekrytera människor till intressanta och givande arbetsuppgifter.

Social hållbarhet har en speciell dimension i de här sammanhangen. Konceptet att arrangera urbana spel ger också förutsättningar att attrahera människor, såväl unga som äldre, som i normala fall inte kommer i naturlig kontakt med vinteridrott, till att ta del av dessa grenar. Både som åskådare och som utövare.

Genom att investera i utökad kapacitet för vinteridrott i Stockholmsområdet och genom att lyfta fram både gamla och nya idrottsgrenar och discipliner bidrar ett vinter-OS till en bättre social hållbarhet.

Olika program för att stimulera nya grupper till de olika tävlingarna, liknande de som genomfördes i Vancouver där ett visst antal biljetter reserverades för att säkerställa att också de med låga inkomster kunde ta del av tävlingarna, bör också genomföras vid ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm.

På samma sätt är det viktigt att lära också av de negativa erfarenheterna från tidigare arrangemang och därmed i möjligaste mån undvika undanträngningseffekter inför och under spelen. Sådana effekter kan vara störningar i transportsystem, hinder på grund av byggnation eller ombyggnad, oväntade prishöjningar från kommersiella aktörer m.m.

Det handlar också om jämställdhet och mångfaldsfrågor. Att arrangera spelen i Stockholm ger en god möjlighet att för omvärlden visa upp det öppna, toleranta och humanistiska samhället som Sverige är.

En bärande idé bör vara att alla delar av hållbarhetsfrågorna ska genomsyra ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm och därmed inkluderas i den fortsatta planeringen. Exempelvis har alla flygtransporter mellan Stockholm och Åre uppskattats inklusive klimatkompensation.

5. INFRASTRUKTUR OCH BOENDE

MIN BEDÖMNING

Det finns ett behov av ett stort antal hotellrum under ett vinter-OS och Paralympics. Kraven från IOK innebär att minst 24 200 rum behöver vara preliminärbokade i samband med att ansökan lämnas in. Det kommer att klaras i Stockholms-området. Det övriga boendet, för övriga tillresande åskådare, kommer också att kunna klaras om man ser till kapaciteten i närliggande området, från Nyköping, Eskilstuna och Uppsala. Viss infrastruktur behöver kompletteras. Framför allt gäller det snabbare transporter till och från Åre, inte minst i form av matarlinje under OS och Paralympics. Det här konceptet innebär att restiden Stockholm-Åre kommer att understiga 100 minuter, kortare än jämförbara spel. För arenorna och OS-byn i Stockholm är det viktigt att anpassa planeringen efter de investeringar som ändå ska göras under kommande år. Därutöver är det endast mindre anpassningar som behöver göras, vid arenorna under själva spelen. Planeringen av ett vinter-OS och Paralympics passar mycket väl in i den förhandling om utbyggnad av bostäder och tunnelbana som regeringens utsedda förhandlingsman nu genomför tillsammans med berörda kommuner och landsting.

5.1 BEHOV AV ÖVRIG INKVARTERING

Som noterats kommer det att ställas krav på inkvartering för de aktiva och ledare/officiella funktionärer samt för alla som arbetar med media. Behoven för det har beskrivits i särskilda kapitel.

Därutöver behöver det finnas tillgänglig kapacitet för ett stort antal tillresande besökare under ett OS och Paralympics.

Det grundläggande kravet från IOK är att garantera tillgången på minst 24 200 rum i närområdet, i det här fallet hela Stockholmsområdet. En betydande majoritet av rummen (helst hela antalet upp till miniminivån) ska vara hotellrum, därutöver kan tillgången bestå av lägenheter, studentboenden, militärförläggningar etc. De 24 200 rummen är förutom det antal som behövs i den särskilda OS-byn.

Det ska finnas en i förväg säkrad tillgång på rummen från och med dagen för öppningsceremonin till och med dagen efter avslutningsceremonin, dvs under 17 dagar. För visst antal av rummen skall dessutom tillgång säkras för en period av 14 dagar innan öppningsceremonin samt 2 dagar efter avslutningsceremonin.

Tillgången ska vara säkrad i samband med att ansökan om att arrangera spelen lämnas in till IOK i steg 2, senast den 14 mars 2014.

Vidare ska priserna för hotellrummen vara garanterade. Prisnivån ska anges dels i prisläget vid ansökan och dels framräknat till nivån det år som spelen ska genomföras. Att garantera priserna är en av de viktigare lärdomarna från tidigare OS, då det har förekommit att priserna på hotellrum rusat i höjden inför och under spelen.

IOK:s grundkrav utgår ifrån att det ska finnas rum enligt följande (grov fördelning):

IOK	2 000 rum
NOC	1 800
Gäster SOCOG	4 500
Sponsorer	5 000
Media	10 000
Övriga	900

Utöver dessa 24 200 rum, plus OS-byn, tillkommer rum och boenden för åskådare under spelen. Det är med andra ord ett stort antal rum och boenden som ska säkras upp inför att ansökan lämnas in.

Det är rimligt att anta att det i hela området, från Nyköping i söder, Eskilstuna i väster, Uppsala i norr, kommer att behövas ca 20 000 rum till, utöver de som nämnts ovan.

Alla dessa behöver dock inte vara hotellrum, utan en rad olika möjligheter får tas tillvara.

(2012 var hotellrumskapaciteten i Stockholms-området 30 100 rum varav 15 000 inom ett reseavstånd av 10 minuter från Centralstationen)

5.2 BEHOV AV INFRASTRUKTUR

Behovet av tillkommande infrastruktur beror självklart också på var man väljer att lokalisera de olika grenarna.

Låt oss titta på de olika alternativen.

ALPINT (5+5 DISCIPLINER)

I Åre är infrastrukturen redan uppbyggd. Inte minst om Åre utses till arrangör av Alpina VM 2019. Då görs ytterligare investeringar som innebär att behoven kommer att vara tillgodosedda också för OS och Paralympics.

Däremot finns det ett reellt behov av att förbättra infrastrukturen för resor till och från Åre. Det är en satsning som behöver göras oavsett OS eller ej, men som självklart skulle kunna påskyndas genom ett OS.

Det går att se några olika alternativ.

Flyg går idag till Östersund och trafikerar när detta skrivs (september 2013) av två bolag. Behov finns av matarkapacitet från Stockholm direkt till Åre, framför allt under ett OS. Det skulle kunna ske via mindre jetplan som landar och startar på Molanda flygplats utanför Järpen. Det skulle även kunna ske genom helikoptertransport från Östersunds flygplats. För de stora grupperna skulle en förbättrad flyganslutning kunna ordnas via Vaernes utanför Trondheim i Norge. Norge elektrifierar nu järnvägen till Storlien på svenska sidan. Med förbättrad järnväg skulle man kunna resa direkt till Åre på ca 65-75 min.

Flygkonceptet innebär att restiden mellan Stockholm och Åre kommer att vara mindre än 100 minuter från OS-byn till tävlingsarenans målområde, vilket är kortare restid än andra jämförbara spel.

Alla övriga alpina discipliner kan förläggas till Stockholm.

Då behöver det ordnas bättre parkeringskapacitet i Flottsbro i Huddinge och bra förbindelser med bussar och pendeltåg behöver säkerställas. Tillfartsvägar behöver uppgraderas. För Hammarbybacken behöver det säkerställas att det finns bra bussförbindelser samt bra gångvägar från spårvägsstationer liksom att ytor finns för läktare och publik. En överdäckning av Södra länken behöver övervägas.

BACKHOPPNING (3+1 DISCIPLIN)

Se ovan under alpint.

BOB/SKELETON (3+2 DISCIPLINER)

Se ovan under alpint, Hammarby-backen.

CURLING (1+1 DISCIPLIN)

Curlingen skulle kunna arrangeras på ett flertal platser i Stockholm. Johanneshovs isstadion, Globen, Tele 2 Arena och Friends Arena är exempel på befintliga arenor som har den kapacitet som krävs.

Väljs alternativet Globen/Johanneshov/Tele 2 kommer transportbehovet att tillgodoses med de förbättringar som görs i Stockholms-förhandlingen, förutsatt att de planeras i tid så att de blir tillgängliga till ett OS. För Friends Arena anpassas redan kollektivtrafiken till de nya behoven.

FREESTYLE (5+5 DISCIPLINER)

Se ovan under Alpint, såväl Flottsbro som Hammarby-backen.

ISHOCKEY (1+1 DISCIPLIN)

Globen är ett alternativ, liksom Tele 2 Arena och Friends Arena. De senare skulle kunna delas av på mitten med dubbelsidiga läktare och därigenom bli till två ishallar under spelen. Se ovan under Curling. För Friends Arena behöver kapaciteten förbättras, oavsett om det arrangeras OS eller inte.

KONSTÅKNING (1+1+3 DISCIPLINER)

Se ovan under Curling och Ishockey.

NORDISK KOMBINATION (3 DISCIPLINER)

Se ovan under alpint, samt under Skidor.

RODEL (1+1+2 DISCIPLIN)

Genomförs i den bob/rodel-bana som behöver anläggas för spelen. Se bob-rodel ovan.

SHORT TRACK (4+4 DISCIPLINER)

Grenen delar anläggning med konståkning under OS.

Se därför placering av konståkning.

SKIDOR (6+6 DISCIPLINER)

Topografiskt kan skidor placeras på tre-fyra platser i Stockholmsområdet. Det är kring Lida i Tullinge (Botkyrka kommun), i Hellasgården (Nacka kommun), kring Barkarby (Järfälla kommun) och kring Täby.

Beroende på val av placering så behöver kapaciteten förbättras. Under OS behöver det finnas kapacitet att ta emot/frakta ca 50 000 åkådare per dag. Det behövs med andra ord bra parkeringsmöjligheter och bra förbindelser med bussar/tunnelbana/pendeltåg.

En mindre, men ändå förhöjd jämfört med idag, kapacitet behöver också finnas efter spelen.

Till exempel finns i alternativet Tullinge redan planer i länets trafikplan för att förbättra väg 226 kallad Förbifart Tullinge. En lokalisering av skidor och skidskytte till Tullinge skulle kunna bidra som katalysator för att förbifarten också genomförs.

SKIDSKYTTE (5+5+1 DISCIPLINER)

Se ovan under Skidor.

SNOWBOARD (5+3 DISCIPLINER)

Se ovan under Alpint..

SPEED SKATING (6+6 DISCIPLINER)

För närvarande pågår planering för byggande av en bandyhall i Stockholm. Möjligen skulle en samordning med denna vara möjlig, med en temporär lösning för större publikkapacitet som sedan kan nedmonteras.

Bra förbindelser i kombination med befintlig tunnelbana behöver säkras.

OS-BY

Transporter till och från OS-by i Åre behöver beaktas i samband med planeringen av OS-byns placering. I övrigt vad gäller transporter till och från Åre, se ovan under Alpint.

En OS-by i Stockholm behöver planeras så att den är lättillgänglig för bussanslutning och nära spårvägar. De aktiva åker buss till och från tävlingarna.

MPC/IBC

En placering av MPC/IBC i Älvsjömassan ger automatiskt goda kommunikationsmöjligheter.

ARLANDA/BROMMA/SKAVSTA

Flygplatserna har redan idag goda kommunikationsmöjligheter. Störst tryck på förbättring under ett OS kan komma att riktas mot Bromma. En särskild matartrafik till från Åre/Bromma (Olympic Shuttle) behöver ordnas och ger anledning att säkerställa snabba förbindelser mellan Bromma och Stockholm City.

5.3 SAMPLANERING MED STATENS UTREDARE

En framgångsfaktor är att beslut om ansökan och planering av vinter-OS samordnas med de förhandlingar om utbyggnad av bostäder och tunnelbana som sker inom ramen för den så kallade Stockholms-förhandlingen.

Den ska vara avklarad under vintern 2013-14 och det är en rimlig bedömning att det finns stora samordningsfördelar med planeringen av ett OS.

I utredningsarbetet har avstämning gjorts med regeringens utsedda förhandlingsman. Beroende på olika val i genomförandet av OS så finns det stora synergier med den förhandling som görs med kommuner och landsting om en utbyggnad i Stockholm.

Inte minst gäller det val av lokalisering av en OS-by i Stockholm, men även val av lokalisering av vissa grenar och discipliner, då tidsplaneringen för utbyggnad av tunnelbana och infrastruktur spelar stor roll.

Även lösningen att öka fallhöjden i Stockholms-området genom att höja befintlig backe i Flottsbro har en mycket positiv samplanering med byggnation av tunnelbana och Förbifart Stockholm. Överblivna massor kan med fördel användas som underlag i den höjda backen.

Det skulle vara välkommet om regeringen, och regionen, samlat ville bestämma sig för att en OS-planering ska samordnas med övrig förhandling som pågår.

5.4 BERÖRDA KOMMUNERS INSTÄLLNING

Under utredningsarbetet har diskussioner förts med de berörda kommunerna. Det har skett tillsammans med kommunalråd, kommundirektör och ibland ytterligare någon tjänsteman från kommunen.

BOTKYRKA KOMMUN

I diskussionen deltog Katarina Bergren, kommunstyrelsens ordförande, Tuva Lund, politisk sekreterare, Niclas Johansson, ekonomichef samt Pernilla Hellman, chef för Kultur och fritidsförvaltningen.

Kommunens representanter ställer sig positiva till idén om OS och Paralympics i Stockholm. De ser stora möjligheter att investera i spårområde och stadion för skidor och skidskytte inom kommunen.

Ytterligare en aspekt som lyftes fram var planeringen för Förbifart Tullinge, ett vägprojekt som innebär ny dragning av väg 226 utanför Tullinge. Ligger i planen för investering i infrastruktur i Stockholms län och skulle innebära en möjlighet att lösa ett angeläget trafikproblem.

HUDDINGE KOMMUN

I diskussionen deltog Daniel Dronjak Nordqvist, ordförande i kommunstyrelsen, Jelena Drenjanin, vice ordförande i kommunstyrelsen samt Toralf Nilsson, administrativ direktör.

Kommunens representanter finner konceptet intressant. De ser också Flottsbro som en möjlig anläggning att utveckla inför OS. Betonar att det behövs fortsatta diskussioner om finansieringen. Vill även poängtera behovet av att förbättra tillfartsvägar till området. Tidsmässigt skulle de investeringar som krävs kunna ge draghjälp till andra infrastrukturinvesteringar i området.

NACKA KOMMUN

I diskussionen deltog Mats Gerdau, kommunstyrelsens ordförande samt Lena Dahlstedt, stadsdirektör.

Kommunens representanter ställer sig positiva till konceptet. De ser vissa möjligheter att tidsmässigt kunna anpassa angelägen bostadsutbyggnad i kommunens västra delar med planeringen av OS och Paralympics.

SOLNA STAD

I diskussionen medverkade Kristina Tidestav, stadsdirektör.

Solna Stad är försiktigt positiva givet att det går att presentera ett projekt med ekonomisk realism.

STOCKHOLMS STAD

Behjälplig under arbetets gång har Olof Öhman, förvaltningschef för Idrottsförvaltningen varit. Han har bidragit med underlag om arenor och anläggningar. I diskussionen med staden deltog Sten Nordin, kommunstyrelsens ordförande och Irene Svennionius, stadsdirektör. Staden ser naturligtvis med stort intresse på frågan om OS, under förutsättning att de ekonomiska förutsättningarna är de rätta. De konstaterade att innan staden tar formell ställning behöver ytterligare frågor besvaras, som hur behovet av nyinvesteringar ska finansieras.

ÅRE KOMMUN

I diskussionen deltog Leif Nord, kommunstyrelsens ordförande, Daniel Danielsson, kommunstyrelsen, Anna-Caren Säterberg, vice ordförande kommunstyrelsen, Jan Andersson, näringslivschef, Nina Edenvik, kanslichef.

Samtliga representanter ställer sig positiva till konceptet. Ser gärna att så många alpina discipliner som möjligt förläggs till Åre, men har respekt och förståelse för motiven bakom konceptet. Även om det innebär ett mindre antal discipliner förlagda till Åre. Kommer att ansöka om Alpina VM 2019 och i samband med det anpassa backar, liftar och andra system. Skistar är den naturliga privata parten för de investeringar som görs.

Beskrev möjligheten att förlägga en OS-by till Rödkulle-området och därigenom kunna erbjuda en OS-förläggning där samtliga kunde transportera sig till och från tävlingsarenor på skidor.

ÖSTERSUNDS KOMMUN

I diskussionen deltog Ann-Sofie Andersson, kommunstyrelsens ordförande, Carina Zetterström, andre vice ordförande i kommunstyrelsen, Bengt Marsh, kommundirektör samt Britt Bohlin, landshövding.

Kommunen är mycket mån om att skidskyttet ska förläggas till Östersund. Kommunen har investerat 150 MSEK i arenan som blir utsedd till Nationalarena för skidskytte vid Skidskytteförbundets 25-årsjubileum i oktober. De har förståelse för tankegångarna och motiven bakom konceptet och ser att det är en styrka för Sverige att det är Stockholm som söker arrangemanget. Länsstyrelsen, Regionförbundet och kommunen har också återkommit med ett beräkningsunderlag till stöd för att skidskyttet arrangeras i Östersund.

6. SÄKERHETSARBETET

MIN BEDÖMNING

Säkerhetsarbetet vid ett OS och Paralympics är svårt att kunna beräkna på ett träffsäkert sätt. Det beror på att det är svårt att förutse vilka säkerhetsrisker som finns om nio år. Själva organiseringen av säkerhetsarbetet kommer att ske i form av samverkan mellan professionella och frivilliga krafter. Polismyndigheten liksom Försvarsmakten är de myndigheter som är direkt inblandade. Till detta kommer resurser från utbildad säkerhetspersonal inom privata företag och frivilliga krafter. En rimlig bedömning av kostnaderna är att beakta kostnaden för säkerhetsarbetet vid London-OS 2012 och anpassa det till ett vinter-OS mindre omfattning. Nivån hamnar då på totalt 1 500 MSEK. I genomförandebudgeten medräknas denna kostnad, vilket är ovanligt bland tidigare arrangörer. I det här skedet har inte tagits hänsyn till regeringens aviserade förslag att staten ska stå för kostnaderna för polisinsatser vid idrotts- och kulturarrangemang. Hur detta påverkar den totala finansieringen får bli en senare diskussion.

6.1 ORGANISATION AV SÄKERHETSARBETET

En lärdom från OS i London är att det är viktigt att planera säkerhetsarbetet rätt från början. Där valde man först en lösning där ett privat säkerhetsföretag skulle ha huvudansvar för arbetet. Alldeles för sent (men innan det blev en katastrof) insåg man att företaget inte kunde leverera på många av de viktigaste delarna i säkerhetsarrangemanget. I väldigt sent skede fick arbetet därför delvis organiseras om och det blev offentliga resurser som fick rycka in och ta över. Därav blev också den verkliga kostnaden för säkerheten vid OS dubbelt så dyr som först budgeterats. Självklart spelade det även in att London under 2000-talet drabbats av terrorattacker och hot om ytterligare försök under OS.

Den bästa planeringen för hur säkerhetsarbetet ska organiseras vid ett OS och Paralympics i Stockholm är därför att skyndsamt sätta sig ned med berörda myndigheter för att gå igenom spelens omfattning och lokalisering.

En första sådan genomgång har under utredningens arbete genomförts med Rikspolisstyrelsen och Försvarsmakten. Syftet har varit att bättre kunna bedöma resursbehov och ekonomiska konsekvenser. I diskussionen med Rikspolisstyrelsen deltog Maria Bredberg-Pettersson, Överdirektör och Karl Wallin, kanslichef. I diskussionen med Försvarsmakten deltog Generalmajor Bengt Svensson.

Väldigt grovt kan följande uppdelning mellan ansvar göras:

- Från 2015 är Polisen organiserad som en myndighet vilket underlättar planerings- och genomförandearbetet. Den nya polismyndigheten samverkar med Säkerhetspolisen

i de frågor som berör terrorhot och liknande. Arrangören har ett ansvar för ordning och säkerhet vid evenemanget men det är också viktigt att notera att Polisens i sin grunduppgift ska ansvara för den allmänna ordningen och säkerheten. Det innebär att parterna gemensamt ska planera verksamheten så att ordningen och säkerheten upprätthålls under spelen.

- Försvarsmakten. Kan med fördel bidra med sin kompetens inom områden som logistik, ledning samt vid behov bistå med resurser för att klara t ex kraftiga snöoväder etc.
- Ordningsvakter och privata säkerhetsföretag. Bidrar i enlighet med lagstiftning och sin utbildning i frågor som rör upprätthållande av ordning vid entréer, tävlingsområden, OS-by etc.
- Frivilligorganisationer, som t ex Bilkåristerna, Röda Korset, Hemvärnet m fl. Kan med fördel ges uppgifter inom ramen för de volontärsprogram som utarbetas för uppgifter som rör sjukvårdande arbete, trafikdirigering vid infarter och parkeringsplatser, inpasseringskontroll etc.

En första bedömning av behoven ger vid handen att det behöver startas fortbildningsprogram och utbildningsinsatser inom berörda myndigheter ett antal år innan själva spelens genomförande.

Tullverket anger i sitt svar på utredningens frågor att tull- och viseringsarbetet kan komma att påverkas om antalet tillresande blir mycket stort, att det är deras uppgift att klara av att hantera dessa frågor effektivt och att det nu är för tidigt att säga om det skulle ha någon inverkan på myndighetens resurstilldelning.

6.2 BEHOV AV RESURSER (PROFESSIONELLA RESPEKTIVE FRIVILLIGA ETC)

Resursbehovet för säkerhetsarbetet hör till de allra svåraste att beräkna. Framför allt beroende på att det är mycket svårt att nio år innan själva arrangemanget bedöma hur säkerhetsriskerna ser ut när OS och Paralympics genomförs.

Erfarenheterna från Vancouver 2010 och London 2012, samt planeringen inför PyeongChang 2018, visar att det är nödvändigt att beräkna ett ordentligt resursbehov i genomförandebudgeten.

Avgörande är också val av placering av OS-byar och lokalisering av de olika disciplinerna. En sammanhållen lösning i Stockholm gör det naturligtvis betydligt enklare att dimensionera resurser för säkerhetsarbetet än många utspridda anläggningar. I Åre är säkerhetsarbetet enklare att planera utifrån hur samhället är geografiskt placerat i den omgivande terrängen.

Utredningen har inte tagit hänsyn till regeringens förslag i september 2013 att ge staten kostnadsansvaret för polisinsatser vid idrotts- och kulturevenemang. Det får därför bli en senare fråga exakt hur det tillkommande resursbehovet för myndigheternas arbete under OS 2022 ska fördelas mellan statens åtagande och OS-arrangörens.

En mycket preliminär bedömning ger vid handen att Försvarsmakten kan uppfylla sina uppgifter med kostnadstäckning men utan tillkommande resurser.

Rikspolisstyrelsen anser att det är möjligt att klara av att lösa säkerheten vid ett så stort arrangemang, att de arbetar utifrån full kostnadstäckning och att det finns behov av tillkommande resurser i form av specialutbildad kompetens.

I övrigt ingår det i bedömningen av resursbehov volontärer inom ramen för de totalt ca 25 000 volontärer som kommer att behöva rekryteras till OS.

Som sagts inledningsvis är det näst intill omöjligt att idag förutse hur säkerhetssituationen ser ut om nio år.

Det förmodligen bästa sättet att kunna beräkna kostnader för detta är att titta på det faktiska utfallet i London 2012 och sedan skala det till rätt proportioner, givet ett Vinter-OS mindre omfattning.

Totalt sett kostade säkerhetsarbetet i London 553 miljoner pund,

ca 5 700 MSEK. Det finns som nämnts ovan förklarande orsaker till den höga kostnaden.

Ett Sommar-OS är också ca 4 ggr så stort som ett Vinter-OS.

Sammantaget bedömer utredningen att det behöver avsättas 1 500 MSEK i genomförandebudgeten till säkerhetsarbetet.

7. EKONOMISKA KONSEKVENSER

MIN BEDÖMNING

En förutsättning för att skapa tillräckligt stöd för ett vinter-OS i Stockholm är dels att de tillkommande investeringarna är begränsade och har ett långvarigt värde efter spelen. Dels att den genomförandebudget som krävs för själva spelen är balanserad utan att staten behöver bidra finansiellt till genomförandebudgeten. Den här utredningen visar att båda dessa förutsättningar kan nås. Det går att arrangera ett Vinter-OS och Paralympics i Sverige i en sammanhållen lösning om man utgår ifrån Stockholm och de investeringar som redan gjorts där i arenor etc. Det går även att nå en genomförandebudget som är balanserad på en nivå som är i linje med ett arrangemang som vill vara kostnadseffektivt och ändå erbjuda innovativa lösningar och bidra till bestående värden. Och denna budget går att nå utan att det offentliga behöver skjuta till kontanta resurser till budgeten.

Genomförandebudgeten för OS och Paralympics i Stockholm uppgår till 9 790 MSEK. Den är balanserad utan statliga medel. Totala investeringskostnader i nya arenor och anläggningar uppgår till ca 2 500 MSEK. Tekniska detaljlösningar och finansiering av dessa bör studeras ytterligare. För ansökningsprocessen behöver det skapas en särskild organisation och en särskild budget på 250 MSEK med privat och offentlig finansiering klaras ut.

7.1 INLEDNING

Låt mig delge några jämförande exempel.

- Vinter-OS i Vancouver 2010 hade en genomförandebudget på 1 884 MCAD, dvs motsvarande ca 12 miljarder SEK.
- Sommar-OS i London 2012 klarade en balanserad genomförandebudget på 1,9 miljarder pund, motsvarande ca 21 miljarder SEK.
- Vinter-OS i PyeongChang 2018 budgeterar en genomförandebudget på ca 1,5 miljarder USD, motsvarande ca 10 miljarder SEK.
- Tokyo, som nyligen utsågs av IOK att arrangera sommar-OS 2020 har lovat att klara spelen på motsvarande 30 miljarder SEK.

Siffrorna ovan avser budgeten för att genomföra själva spelen, exklusive kostnader för säkerhetsarbetet. Till detta ska läggas investeringskostnader för olika anläggningar, som varierar stort mellan de olika orterna.

Intressant att notera är att flera av städerna använt OS som en hävstång i samband med att lösa andra samhällsfrågor. Så till exempel blev OS i London en möjlighet för staden att genomföra en välbehövlig upprustning och modernisering av en hårt sliten del av staden.

Investeringsbehovet skiftar också naturligtvis på hur stort behovet är av att bygga nya arenor. Tokyo avser att bygga 37 nya arenor inför sommar-OS 2020.

Vinter-OS i Sotji, Ryssland, 2018 innebär att landet i stort sett nybygger ett vintersportcentrum nära Svarta Havet.

För Stockholm 2022 stannar behovet vid 5 nya tävlingsanläggningar (bob-rodelbana, skridsko, backhoppning inkl ökad fallhöjd samt skidstadion med skjutvall och spår).

De ekonomiska förutsättningarna av ett Vinter-OS i Stockholm kan grovt delas in i fyra huvudområden. Dessa är (I) genomförandebudgeten för arrangemanget, det är (II) tillkommande investeringar för att klara boende och infrastruktur samt vissa anläggningar, det är (III) kostnader för säkerheten kring arrangemanget och det är (IV) kostnaderna för ansökningsprocessen.

Utslaget över tid fördelar sig genomförandebudgeten enligt diagrammet på nästa sida. Det illustrerar budgeten för spelen i Vancouver 2010, och fördelningen ser likadan ut i t ex planen för PyeongChang 2018. Den största delen av budgeten utfaller självklart under det år som OS och Paralympics genomförs, men budgeten ökar stegvis från fem år innan spelen och framåt. Året innan själva OS och Paralympics genomförs tävlingar i s k "För-OS" för att testa de anläggningar och den organisation som sedan ska fungera klanderfritt under de officiella spelen.

Dessa tävlingar året innan är en bra möjlighet att kunna finslipa detaljer och säkerställa att alla delar av tävlingarna kan genomföras på arenor/anläggningar som väl uppfyller de krav som ställs.

7.2 GENOMFÖRANDEBUDGET

Utredningen har haft flera utgångspunkter vad gäller genomförandebudgeten:

- Den ska helst balansera utan statlig direktfinansiering
- Den ska kalkylera med realistiska underlag vad gäller hyror etc för de arenor/anläggningar som nyttjas för spelen (dvs inte utgå ifrån så kallade fria nyttigheter)
- Den ska göra försiktiga bedömningar av de direkta intäkter som bokförs spelen
- Många av de uppräknade posterna kommer att vara föremål för upphandling av varor och tjänster. Angivna belopp beskriver därför uppskattade volymer, som självklart förutsätter detaljerade kravspecifikationer vid senare upphandling.
- Säkerhetskostnaden medräknas i genomförandebudgeten, vilket normalt inte är fallet.
- Inte ta hänsyn till några dynamiska effekter, som ökad turism, ökade skatteintäkter eller andra positiva ekonomiska utfall av att arrangera spelen.

Med dessa utgångspunkter och med erfarenhet av de senaste och kommande vinter-spelen samt med beräkningsunderlag för tillkommande investeringar och anpassningar byggs en genomförandebudget upp enligt höger.

Som jämförelsetal används det verkliga utfallet i Vancouver 2010 samt budgeterade nivåer i PyeongChang 2018 respektive München samma år. Alla dessa tre arrangörer hade och har dock spel som är geografiskt mer utspridda på fler platser än konceptet i Stockholm.

Det är med andra ord viktigt att organisera SOCOG och säkerställa en likviditetsbudget för organisationen redan från 2015 och framåt.

INTÄKTER (Alla belopp avser MSEK, prisnivå 2013)

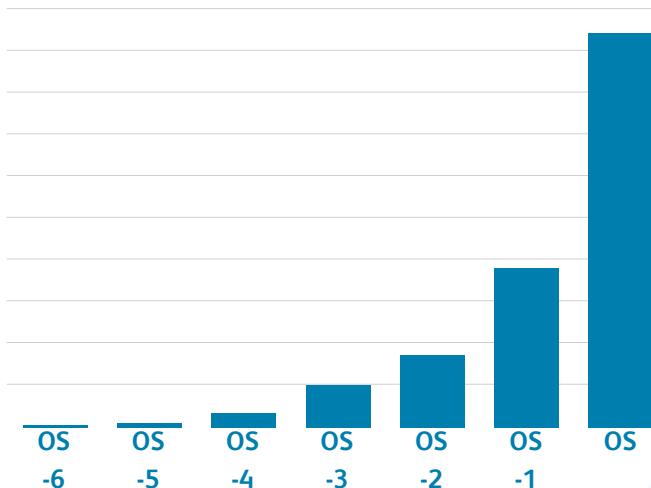
Stöd IOK	3 350
Top sponsor program IOK	1 540
Nationell sponsring	2 200
Biljettförsäljning	1 600
Licensintäkter	300
Lotterier	200
Övriga intäkter	600
Staten	0
Totalt	9 790

KOSTNADER (Alla belopp avser MSEK, prisnivå 2013)

Anpassningskostnader etc	900
Hireskostnader mm	500
Säkerhet	1 500
Service under spelen	1 000
Arbetskraft	820
Teknik, tele, it	2 600
Ceremonier, kulturprogram	500
Transporter	750
Paralympiska spel	500
Marknadsföring	350
Övriga kostnader	370
Totalt	9 790

Kommentarer kring kostnadsposterna avhandlas i avsnitt 7.3-7.5 och intäktsposterna kommenteras i avsnitt 7.6-7.7.

Genomförandebudgeten för spelen i Vancouver 2010 utslagen över tid

7.3 INFRASTRUKTUR-ANPASSNINGSKOSTNADER OCH TILLKOMMANDE INVESTERINGAR

Som framgår i kapitlen 5 och 6 kommer det, även om mycket av spelen kan inrymmas i redan befintliga arenor och anläggningar, att finnas behov av tillkommande nyinvesteringar i tävlingsanläggningar och anpassning av befintliga arenor.

Flera av dem är långsiktiga investeringar med lång efterlevnad efter spelen medan andra är mera direkt anpassade för att finnas under spelen och sedan avvecklas. Att höja Flottsbrobacken i Huddinge är ett exempel på en investering som kommer att gynna skidåkning i Stockholms-området under lång tid framöver. Det är också den mest uppseendeväckande åtgärden i hela projektet och ska därför behandlas som sådan. I genomförandebudgeten har beräknats hyreskostnader för ianspråktagande av den nya anläggningen under spelen, medan investeringskostnaderna som sådana får hanteras på annat sätt. Hur stora de är redovisas dock nedan, där även övriga liknande investeringar beskrivs. För beräkningar av investeringskostnader svarar ÅF. För varje anläggning redovisas dels nytillkommande investeringar (som ej ingår i genomförandebudgeten) respektive de kostnader för tillfälliga anpassningar inkl återställande som ingår i genomförandebudgeten:

FLOTTSBRO

Ökad fallhöjd, anpassning av nedfarter, byggande av hoppbackar med underbackar samt förbättrade parkeringsmöjligheter, servicebyggnader m m. Tillfälliga läktare och mediautrymmen etc under spelen. Tekniskt sett innebär det att det byggs en separat tornbyggnad med hoppbackar åt ett håll och nedfart till skidbacken åt ett annat håll. Själva tornet beräknas till 500 MSEK, ramp för nedfart till 200 MSEK, hoppbackar med underbackar 300 MSEK och övriga arbeten (anpassning befintlig backe, grundläggning, infrastruktur runt Flottsbro mm) 400 MSEK.

Totala investeringar 1 250 MSEK

Anpassningskostnader 40 MSEK

TULLINGE

Anläggande av spårområden för längdskidåkning, anläggande av skjutvall för skidskytte, varav en mindre del behålls efter spelen, servicebyggnader mm. Tillfälliga läktare och mediautrymmen etc under spelen. Ny produktionsanläggning för snö tillverkning med tillräcklig kapacitet.

Totala investeringar 150 MSEK

Anpassningskostnader 40 MSEK

TALLKROGEN

Anpassning av kommande bandy- och skridskohall med publikkapacitet under spelen. Alternativt nybyggnad av stor hall för skridsko under OS och mångbruk efter spelen.

Totala investeringar 400 MSEK

Alt anpassningskostnader 100 MSEK

HAMMARBY-BACKEN

Byggande av bana för bob- och rodel, ny byggnad på toppen av backen inrymmande serviceutrymmen för aktiviteter i backen, iordningsställande av transportmöjligheter till toppen. Tillfälliga läktare och mediautrymmen under spelen. Bob-rodelbanan 165 MSEK, byggnader till banan 140 MSEK, starttorn 80 MSEK, vägar och anslutningar 60 MSEK.

Totala investeringar 495 MSEK

Anpassningskostnader 80 MSEK

GLOBEN

Beroende på val av lokalisering av konståkning/shorttrack. Om Globen väljs för dessa grenar tillkommer anpassning av Annexet med läktare för uppvärmning/träning avseende konståkning under spelen.

Anpassningskostnader 40 MSEK

FRIENDS ARENA

Delning av arenan i två ishockeyhallar under spelen genom ny dubbelsidig läktare mitt i arenan.

Anpassningskostnader 50 MSEK

OS-BY

Anpassning av kommande bostadsbyggande för OS-by under spelen. Uppförande av inhägnad, catering-utrymmen, olika serviceutrymmen mm. Möblering av byarna (Stockholm respektive Åre) för aktiva och funktionärer. Investeringskostnaderna ingår i byggprojekten av bostäderna och medräknas ej här. Tillkommer gör kostnader för anpassning av bostäder, möblering och återställning efter spelen.

Anpassningskostnader 350 MSEK

(Motsvarar den verkliga kostnaden i Vancouver 2010)

SAMMANTAGET

Sammantaget ger detta totala nyinvesteringar uppgående till ca **2 500 MSEK**.

Totala kostnader för anpassningar och återställning av befintliga arenor och boenden uppgår till **700 MSEK**.

För att ändå ha marginal för eventuella tillkommande anpassningskostnader som ej kan förutses, alternativt uppkommer sent i processen, bokförs kostnader för anpassning uppgående till **900 MSEK** i genomförandebudgeten. Därtill bokförs hyreskostnader för anläggningar och boenden för den tid dessa används av SOCOG uppgående till 500 MSEK.

7.4 SÄKERHET

Kostnader för säkerhetsarrangemang är kanske den del i budgeten som är allra svårast att beräkna. Det beror framför allt på att ingen idag kan förutse vilka risker som kommer att finnas nio år framåt i tiden och vilka ytterligare säkerhetskrav som kommer att ställas på en arrangör.

I kapitel 7 redogörs för de överväganden som utredningen gör avseende säkerhetsarbetet. Kostnaden för säkerhet har medvetet valts att tas med i det här förslaget till genomförandebudget för att samlat visa på de kostnader som är hänförliga till arrangemanget. Det är dock inte vanligt att budgetera denna kostnad till spelens genomförande.

Budgetmässigt utgår utredningen ifrån att offentliga kostnader för säkerhet under spelen också bokförs som kostnad i genomförandebudgeten, vilket skiljer sig från andra arrangörer och ansökarstäder. Det innebär totalt 1 500 MSEK, och medför alltså att det här budgetförslaget är starkare än flera andra jämförbara ansökarstäders. Som jämförelse kan nämnas att det

samlade anslaget för Polisverksamhet och Säkerhetspolisen i statens budget 2014 uppgår till 22 200 MSEK.

Genomförandebudgeten avser också kostnaderna under 6 år fram till och med året för genomförandet av spelen. Till exempel Polisens resurstillskott är en post som fördelar sig över flera år. För bedömning av kostnadens storlek, se avsnitt 6.2.

Ingen hänsyn har här tagits till det förslag som regeringen presenterat i september 2013 angående ansvar för finansiering av polisens arbete under idrotts- och kulturevenemang, som innebär att staten tar hela kostnaden vid sådana evenemang.

7.5 ÖVRIGA KOSTNADER

Här redovisas de övriga kostnadsposter som ingår i budgeten.

SERVICE UNDER SPELEN**1 000**

Arrangörens kostnader för service till aktiva och funktionärer under spelen. Förtäring, renhållning, hotellrum för IOK och gäster, snöröjning etc.

Budgeten i Vancouver var definierad på annat sätt varför det verkliga utfallet för olika delmoment inte är helt överförbara. Likaså budgeterar kommande arrangörer på ytterligare ett annat sätt som gör jämförelser på enskilda poster svårare.

Ett exempel: i Vancouver kostade serviceposter som förtäring, anpassning av OS-by etc totalt 350 MSEK. Därtill bokfördes arbetskraft delvis separat, delvis inbakat i andra kostnader.

På samma sätt är det svårt att identifiera exakta siffror i budgetarna för PyeongChang respektive München.

ARBETSKRAFT**820**

Här ingår beräkning av kostnader för en genomförande organisation med ett genomsnitt av 25-40 heltidsansälda under 2015, ett snitt av 100 heltidsanställda åren 2016-2021 samt ett snitt på 2 000 heltidsanställda under tiden juli 2021-mars 2022, inklusive sociala avgifter.

Dessutom genomförande av program för 25 000 volontärer under spelen, till en kostnad av 1 500 kr per volontär.

PyeongChang budgeterar med en kostnad på 1 320 MSEK.

München budgeterade en kostnad på 980 MSEK.

TEKNIK, TELE, IT**2 600**

En av de tyngre posterna i en genomförandebudget. Tillräcklig kapacitet för etermedia och telekommunikationer samt it ska garanteras. Kostnader tillkommer även för uppbyggnad av media och broadcasting-center liksom för all teknisk utrustning vid de arenor, anläggningar och serviceställen som används under spelen, såsom ljus och ljud etc.

Vancouvers kostnad för motsvarande post var 2 850 MSEK.

PyeongChang budgeterar en kostnad på 2 660 MSEK.

München budgeterade en kostnad på 1 750 MSEK.

CEREMONIER, KULTURPROGRAM**500**

Här bokförs kostnaderna för öppnings- respektive avslutningsceremonier samt de nationella kulturprogram som genomförs inför och under spelen. För ceremonier under OS budgeteras totalt 175 MSEK, för ceremonier under Paralympics 75 MSEK och för kulturprogram 250 MSEK.

Utfallet i Vancouver blev 500 MSEK.

PyeongChangs budget är 640 MSEK.

Münchens budget var 511 MSEK.

TRANSPORTER**750**

Budgeten omfattar kostnader för de transporter som ankommer på arrangören. Det är transporter till och från internationella flygplatser för aktiva och funktionärer, transporter mellan OS-by och arenor/anläggningar, transporter för aktiva och funktionärer mellan Stockholm och Åre. Konceptet i Stockholm innebär mer sammanhållna och koncentrerade spel än de flesta andra vinterspel, därav en budgeterad kostnad som ligger mellan de två exemplen nedan. I posten ingår även kostnader för klimatkompensation av flygresor inom Sverige.

Utfallet i Vancouver blev 1 100 MSEK.

PyeongChangs budget uppgår till 515 MSEK.

München budgeterade 665 MSEK.

PARALYMPISKA SPEL**500**

Här bokförs kostnader för de Paralympiska spelen som inte ingår i andra kostnader. T ex återfinns kostnader för anställd personal under posten Arbetskraft ovan. I posten ingår servicekostnader motsvarande de som redovisas i posten Service ovan. Särredovisades inte samlat i Vancouver, men finns delvis redovisat inom den organisation de valde. För en något så när rättvisande bild får man slå ihop kostnader under alla kostnadsposter i den redovisning som valts i denna utredning.

Pyeong Changs budget är uppbyggd mer likt denna och uppgår till 425 MSEK.

München budgeterade 602 MSEK.

MARKNADSFÖRING**350**

Marknadsföring av spelen är en av förutsättningarna för att öka medvetenheten om att spelen kommer att avgöras i Stockholm. Därigenom är den även central för att öka publiktillströmningen och möjligheten för människor att ta del av spelen. Vidare ingår i denna post kostnader för att hantera sponsorprogram och samordning av insatser kopplade till licensintäkter.

Utfallet för dessa kostnader i Vancouver 2010 blev 1040 MSEK.

PyeongChang budgeterar med 385 MSEK.

Münchens budget var 335 MSEK.

ÖVRIGA KOSTNADER**370**

En post för oförutsedda och övriga kostnader behövs för att hantera plötsliga situationer.

En nivå som IOK bedömer rimlig ligger kring 4-5% av kostnadsbudgeten.

7.6 DIREKTA INTÄKTER

Den i förväg mest säkra intäkten till en arrangör är de ersättningar som erhålls från IOK. Det handlar om direkt stöd baserat på de intäkter IOK i sin tur har från sändningsrättigheter mm enligt tecknade avtal. Och det handlar också om stöd baserat på de sponsoravtal med de huvudsponsorer som IOK har för OS.

Den exakta nivån på dessa ersättningar bestäms längre fram i processen, men det går att göra uppskattningar baserat på ersättning till de närmast föregående arrangörerna.

Så hade till exempel Vancouver ca 3 050 MSEK i direkt IOK stöd. För det så kallade Top sponsor-programmet erhöll Vancouver ca 1 100 MSEK.

Utfallet för OS i Stockholm blir då, lågt räknat:

STÖD IOK	3 350
TOP SPONSOR PROGRAM IOK	1 540

7.7 ÖVRIGA INTÄKTER

NATIONELL SPONSORING 2 200

Särskilda sponsorprogram inför spelen utvecklas och omfattar i denna budget intäkter vid sidan av de övriga sponsorprogram som SOK har med företag.

Jämfört med andra arrangörer är denna intäkt relativt lågt beräknad, med hänsyn till att Sverige är en mindre ekonomi än t ex Kanada och Sydkorea.

I Vancouver 2010 var motsvarande intäkt ca 4 800 MSEK och PyeongChang i Sydkorea budgeterar 2018 en intäkt från sponsring på motsvarande 3 600 MSEK.

München budgeterade 3 600 MSEK.

BILJETT FÖRSÄLJNING 1 600

Budgeten utgår ifrån att det säljs totalt 1 700 000 biljetter under OS och Paralympics. I Vancouver 2010 såldes det totalt 1 500 000 biljetter som genererade en intäkt på ca 1 700 MSEK. PyeongChangs budget är 1 480 MSEK. I jämförelse med Vancouver beräknas ett OS i Stockholm locka betydligt större publik till de klassiskt nordiska grenarna, som skidåkning.

München budgeterade 1 460 MSEK.

LICENSINTÄKTER 300

Avser intäkter för sålda artiklar med den särskilda OS-logotypen för Stockholm, som kläder, souvenirer mm. Som jämförelse hade Vancouver en intäkt på motsvarande 340 MSEK avseende denna post.

PyeongChang budgeterar 245 MSEK.

München budgeterade 252 MSEK.

LOTTERIER 200

Utredningens förslag är att det genomförs särskilda OS-lotterier inför och under OS. Vilken samarbetspartner som väljs till detta får studeras ytterligare.

ÖVRIGA INTÄKTER 600

Det uppstår alltid övriga intäkter i form av annonsintäkter, provisioner vid bostadsuthyrning, speciella program mm. I Vancouver genererade olika sorters program totalt ca 1 100 MSEK.

PyeongChang budgeterar 775 MSEK.

Münchens budget var 1 300 MSEK.

STATLIGT STÖD 0

En viktig förutsättning för detta koncept har varit att försöka undvika direkt finansiering av statliga medel.

I Vancouver uppgick det statliga stödet till 1 170 MSEK. Det mesta var öronmärkt till olika aktiviteter som Paralympiska spelen, öppningsceremony, fackeltåg och medicinsk service. *PyeongChang budgeterar med 910 MSEK, en del i form av nyttigheter som myndigheters arbete. Münchens budget var 287 MSEK.*

7.8 INDIREKTA INTÄKTER/ SAMHÄLLSEKONOMISKA EFFEKTER

Normalt sett brukar utredningar och förstudier som beskriver effekter av stora event och arrangemang också beräkna så kallade dynamiska effekter. Det handlar oftast om att göra skattningar kring vilken effekt ökade besökstal och ökad handel har på omsättning och skatteintäkter. Till sådana effekter brukar även skattas effekten av att arrangemanget som sådant sysselsätter ett antal personer, och de skatteintäkter som detta genererar. Kort sagt brukar beräknas värden av ökat resande, ökad handel och konsumtion samt sådana positiva värden som följer av att fler gäster besöker den ort och region där arrangemanget genomförs.

I denna utredning tas inga hänsyn till sådana effekter. I avsnitten 8 och 9 beskrivs effekter av tidigare genomförda arrangemang och andra synpunkter som kommit fram under utredningens gång. Men inga sådana dynamiska effekter har inräknats i några kalkyler.

Däremot har stora delar av de negativa effekterna försökt beräknats och delvis även tagits med i beräkningarna. Det handlar till exempel om ökade kostnader för samhällets funktioner till följd av säkerhetsarrangemang samt de tillkommande investeringar som behövs för att genomföra spelen. Även när dessa investeringar har långvarigt efterbruk. I något fall (Tullverket) har myndigheten inte kunnat beräkna om det krävs resurstillskott för att hantera myndighetens uppgifter vid spelen.

7.9 STATLIGA GARANTIER

Senast vid den tidpunkt som en stad utses av IOK att få arrangera Olympiska spel skall det finnas en beslutad statlig garanti som bifogas det underlag som ligger till grund för IOK:s beslut. I det här fallet innebär det att en sådan garanti måste finnas beskriven i ett särskilt dokument undertecknat av regeringen senast den 1 januari 2015.

Den formella gången för hantering av en sådan garanti i Sverige innebär att riksdagen i särskilt beslut ska bemyndiga regeringen att kunna utställa en sådan garanti inom de ramar som anges i underlaget till riksdagens beslut. Finansiella åtaganden, enligt budgetlagen, föreslås och beräknas i samband med regeringens budgetproposition på hösten varje år. I särskilda fall kan även sådana åtaganden regleras i samband med vårpropositionen.

För en statlig finansiell garanti från regeringens sida behöver därmed beslut fattas av riksdagen på regeringens förslag, antingen i samband med hantering av vårbudgeten våren 2014 eller i samband med budgetpropositionen hösten 2014. Utredningens förslag är att en sådan garantin hanteras i samband med höstbudgeten 2014.

Den statliga garantin som ges till IOK omfattar dels ett åtagande från regeringen att täcka upp eventuella förluster i genomförandebudgeten för spelen, dels åtaganden som gäller bland annat att myndigheters uppgifter skall fungera (som till exempel visering och andra tullärenden), att det finns tillräckligt

frekvensutrymme för etermedia, att IT-kapaciteten är tillräcklig för behoven under spelen m.m

Garantin kan även vara samordnad med andra offentliga aktörer med ansvar på andra nivåer. Det är alltså fullt möjligt att regeringen, berörda regioner och kommuner, gemensamt garanterar de åtaganden som följer med att arrangera ett vinter-OS. Det bör då i förväg vara utrett mellan de olika aktörerna vem som garanterar vad.

Den som erhåller en statlig garanti betalar en avgift för denna till Riksgälden. Eftersom det i dagsläget saknas beräkningsunderlag för en sådan garanti finns ingen avgift upptagen i genomförandebudgeten. Denna kostnad ska dock i ett senare skede läggas till, enligt principen om att projektet Vinter-OS ska betala sina kostnader.

7.10 ANSÖKNINGSPROCESSEN

Det första provet på hur starkt stöd en satsning på ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm har, är den budget för ansökningsprocessen som krävs under tiden 2014-15.

Utredningens bedömning är att det kommer att krävas åtminstone 250 MSEK för att klara av de olika åtaganden som ligger i själva ansökan. En post som ligger utanför förslaget till genomförandebudget. Skulle Stockholm vid en kandidatur inte bli vald som arrangörstad så är utredningens utgångspunkt att de insatser som genomförs under ansökningsprocessen ändå är att betrakta som aktiva insatser för att marknadsföra Stockholm och Sverige på ett positivt sätt och därför ska ses som en investering.

Resurserna fördelar sig på ansökningsavgiften på totalt 150 000 USD (ca 1 MSEK), dels resurser för att ta fram de fördjupade underlag som ska beskriva Sveriges OS-projekt med utgångspunkt i de tekniska manualer som IOK har utarbetat och dels resurser för att på olika sätt presentera visionen och konceptet vinter-OS i Stockholm 2022.

IOK beslutade vid sin kongress 2002 att anta nya, betydligt strängare etiska regler, som sedan uppdateras vid jämna mellanrum. Inför ansökningsprocessen till vinter-spelen 2022 har antagits särskilda regler och riktlinjer som anger på vilka sätt och inom vilka ramar som de olika kandidaterna kan marknadsföra sin kandidatur. Så är det till exempel inte längre möjligt för enskilda IOK-ledamöter att besöka enskilda kandidatstäder.

Samtidigt välkomnar internationell idrottsrörelse att kandidatstäder deltar vid andra internationella arrangemang, som VM och liknande, för att presentera sina koncept. Även för sådana presentationer finns regler för hur dessa får gå till.

Det finns därför ett behov av att den första organisationen, kandidatorganisationen Stockholm 2022, kan ta fram bra presentationsmaterial och genomföra en lång rad resor under tiden våren 2014 till sommaren 2015.

Den exakta utformningen av ansökningsbudgeten får göras senare. Utredningens förslag till hur dessa resurser genereras är att de delas med hälften var på privat och offentlig finansiering. Den privata finansieringen förutsätts det svenska näringslivet stå för medan den offentliga finansieringen fördelas på berörda parter; kommuner och landsting/regioner i Stockholms län respektive Jämtlands län.

Utredningen föreslår att ingen statlig direktfinansiering ingår i ansökningsbudgeten, men att samordning av budskap, målgruppsidentifiering mm sker tillsammans med Visit Sweden. De beslut som krävs kring detta behöver tas under tiden oktober 2013-februari 2014

7.11 SAMMANFATTANDE EKONOMISK BESKRIVNING

Som framgår av de tidigare avsnitten innebär konceptet med OS och Paralympics i Stockholm en lösning som är kostnadseffektiv och som till mycket stor del använder redan befintliga arenor och anläggningar. En jämförelse med till exempel Sotji i Ryssland som arrangerar spelen i februari-mars 2014 är egentligen inte möjlig då dessa spel kommer att genomföras i anläggningar och boenden som är helt nybyggda och tillkomna för att arrangera spelen. Den totala kostnaden för investeringar i Sotji är ännu inte officiellt redovisad, men enligt olika uppgifter uppgår de till minst 300 miljarder SEK. Till detta kommer också genomförandebudgeten för själva spelen.

En sammanställning av de ekonomiska förutsättningarna i Stockholm 2022 visar följande (2013 års priser):

GENOMFÖRANDEBUDGET FÖR OS OCH PARALYMPICS, BALANSERAD PÅ 9 790 MSEK

Genomförandebudgeten för OS och Paralympics är den budget som SOCOG, organisationen för att genomföra spelen, har för sitt uppdrag. Den byggs upp under ett antal år (2022 minus 5

år) och inrymmer samtliga kostnader som är förknippade med att genomföra spelen. De stora intäktsposterna är stöd från IOK som ersättning för sändningsrättigheter och ersättning från de officiella globala samarbetspartners IOK har.

Vidare är det intäkter från nationella sponsorer, biljettförsäljning, ersättningar för royalties mm.

De största posterna på kostnadssidan är kostnader för teknik under spelen, säkerhetsarrangemang, anpassningskostnader av befintliga arenor och anläggningar samt service under spelen.

Genomförandebudgeten är balanserad utan tillskott av offentliga medel. Erfarenheterna visar att stora internationella idrottsevenemang som arrangeras i Sverige kan genomföras till sammantaget lägre kostnader än i andra länder. Som exempel kan nämnas budgetarna för ansökningarna att arrangera Alpina VM 2017. Åre (som genomförde Alpina VM 2007 i ekonomisk balans utan statlig finansiering) har i sin ansökan redovisat en total kostnad uppgående till ca 300 MSEK. Konkurrenterna Cortina budgeterar ca 450 MSEK och St Moritz ca 670 MSEK. (Samtliga belopp i 2012 års penningvärde). Även Skidskytte-VM som arrangerades i Östersund 2008 till en kostnad av ca 50 MSEK ligger lägre än motsvarande arrangemang.

Ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm enligt det koncept som beskrivs i denna utredning innebär även ett mer sammanhållet arrangemang än de övriga som studerats i utredningen. Vid samtliga andra spel har det förekommit minst 3 olika lokaliseringar av tävlingsdiscipliner och även av OS-byar etc. Just den sammanhållna lösningen i Stockholm är den främsta orsaken till att vissa kostnader i budgeten kunnat uppskattas till något lägre nivåer än jämförelsetalen.

TILLKOMMANDE NYINVESTERINGAR I ARENOR OCH ANLÄGGNINGAR UPPGÅR TILL CA 2 500 MSEK.

Framför allt är det kostnader för att komplettera Flottsbrobacken i Huddinge med ny konstruktion som ökar fallhöjden i backen till 210 m och som även inrymmer hoppbackar och underbackar till dessa.

Vidare är inräknat alternativet att nybygga inomhushall för skridsko under spelen och som sedan kan användas som mångsidig ishall med utrymmen motsvarande 3 stycken ishockeyrinkar i rad på längden. Under spelen har de läktarkapacitet för 7000 personer, efter spelen behålls en mindre kapacitet.

I totalsumman för investeringar ingår också anläggande av spårområde för skidor och skidskytte samt anläggande av skjutvall för skidskytte som efter spelen minskas till en mindre kvarstående anläggning.

Till sist ingår i investeringsbudgeten nybyggnation av bob- och rodelbana i Hammarby-backen inklusive byggnad på toppen för att kunna öka fallhöjden under spelen.

Den exakta lösningen av hur de tillkommande investeringarna ska finansieras föreslås studeras i särskild ordning. En kombination av offentliga och privata aktörer kommer att vara aktuella.

Utredningens bedömning innebär att den totala investeringskostnaden för Stockholm är väsentligt lägre än alla andra spel i modern tid. Ännu ej officiella siffror, men vanligt förekommande, för Sotji 2014 ligger på ca 300 miljarder SEK. I PyeongChang 2018 investeras ca 45 miljarder SEK. München som sökte spelen 2018 men inte blev valda budgeterade med ca 13 miljarder SEK. I underlaget till ansökan för Östersund/Åre 2004 angavs behovet av nyinvesteringar till 5,5 miljarder SEK.

SÄKERHETSKOSTNADER (INGÅR I GENOMFÖRANDEBUDGETEN)

Kostnaderna för att hantera säkerhetsorganisationen är en stor post som ingår i genomförandebudgeten.

Den beskrivs dock här separat eftersom den samtidigt är den post som är svårast att förutse. Ingen kan idag säga hur säkerhetsriskerna ser ut om nio år.

Kostnaderna är därför baserade på det verkliga utfallet vid sommar-OS i London 2012, anpassat till den mindre volym som ett vinter-OS utgör.

Som jämförelse kan nämnas att det i underlaget för vinter-OS i Östersund/Åre 2004, som var den senaste gången en OS-ansökan diskuterades i Sverige, uppgick till 40 MSEK.

Utredningen har utgått från att denna kostnad i sin helhet belastar genomförandebudgeten för spelen. Ingen hänsyn har därför tagits till regeringens aviserade förslag att polisinsatser vid idrotts- och kulturevenemang skall finansieras av staten.

ANSÖKNINGSPROCESSEN UPPGÅENDE TILL MINST 250 MSEK

För att gå vidare i processen och ta fram kompletterande underlag, ansökningsunderlag till IOK, presentationsmaterial för

konceptet Stockholm 2022, medverkan vid olika internationella evenemang samt presentation för IOK på plats i Stockholm och själva ansökningsavgiften till IOK behövs en budget på åtminstone 250 MSEK. Denna föreslås vara finansierad med hälften var privata respektive offentliga medel och avser verksamhet under åren 2014 och 2015.

Totalt sett ger detta ett arrangemang av OS och Paralympics med investeringskostnader som är avsevärt mycket lägre än något annat spel i modern tid, en genomförandebudget som är i paritet med det senaste och de kommande vinterspelen samt en ansökningsbudget som är realistisk och inte tilltagen i överkant.

8. ERFARENHETER FRÅN ARRANGEMANG AV STORA INTERNATIONELLA EVENEMANG

MIN BEDÖMNING

Olika studier och utvärderingar visar att det har positiv effekt att arrangera stora internationella mästerskap. Genom en medveten och långsiktig planering kan sådana arrangemang användas för att förbättra tillgänglighet för funktionshindrade, öka sociala aktiviteter i utsatta områden och i utsatta grupper. En viktig lärdom är att genom olika aktiviteter förebygga tapp i antalet ordinarie turister som brukar åka till Sverige men som under arrangemangen uppfattar att det skulle vara brist på hotellrum eller att priserna går upp kraftigt. Undersökningarna visar att satsning på stora arrangemang också bidrar till att fler barn och ungdomar börjar idrotta och att fler människor får ett ökat intresse för idrott och hälsa. Även om det visar sig i undersökningarna att den ekonomiska aktiviteten ökar och att skatteintäkter påverkas positivt är det viktigt för trovärdigheten i ett projekt som OS och Paralympics i Stockholm att inte räkna med några dynamiska effekter i kalkylerna. Detta då det är alldeles för vanskligt att dra några bindande slutsatser från tidigare arrangemang.

8.1 ALPINA VM I ÅRE 2007

Arrangemanget blev en kommersiell framgång och de sociala effekter som går att utläsa visar även de på positiva resultat. Arrangemanget stärkte självkänslan och stoltheten för bygden, inte bara i Åre utan i hela Jämtlands län.

Följande är de sammanfattande slutsatserna ur den utvärdering som turismforskningsinstitutet Etour vid Mittuniversitetet gjorde av arrangemanget:

”Effekterna av ett stort evenemang som alpina VM i Åre kommer aldrig att kunna läggas fast helt exakt, vare sig i kronor, nöjdhet, eller upplevelser. Fallstudien presenterad här visar ändå att alpina VM i Åre i många avseenden var ett framgångsrikt evenemang, särskilt vad gäller servicekvalitet och sociala effekter som de upplevdes av besökarna. VM-bolagets eget bokslut visar dessutom på positiva ekonomiska effekter av VM.

De miljömässiga effekterna av alpina VM har det endast kunnats ta begränsad hänsyn till i denna studie. Man kan dock konstatera att mycket av åtminstone den lokala medierapporteringen av VM kom att handla om de oljedrivna aggregat som försåg TV-området med elström.

Alpina VM var välbesökt, och en intressant siffra är den som visar att fler besökte festivalområdet än tävlingsområdet. Framgångsrika idrottsevenemang handlar bevisligen om mycket mer än själva tävlingen. Kringaktiviteter och ”partystämning” har fått genomgående höga betyg i undersökningen.

Ett evenemang av den här storleken kan förstås också föra med sig undanträngningseffekter. Boendestatistiken för de aktuella dagarna visar faktiskt på en lägre beläggning jämfört med samma period ett vanligt år. Sannolikt står en del av förklaringen till detta att finna i att rum som i vanliga fall hyser familjer med fyra till sex personer under VM nyttjades som enkelrum för mediarepresentanter och andra ackrediterade. Å andra sidan visar forskning enhälligt att tjänstresenärer spenderar väsentligt mer pengar än fritisresenärer. Även om beläggningen är låg kan omsättningen således vara hög. En annan tänkbar undanträngningseffekt består i det faktum att stora delar av Åres skidsystem var avgränsat under tävlingarna. Detta tillsammans med att många av besökarna i Åre såg på skidåkning istället att åka själva har sannolikt haft en negativ inverkan på försäljningen av liftkort.

Olika målgrupper har olika behov. Besökare, media, aktiva och sponsorer upplever evenemanget helt olika. Anmärkningsvärt i undersökningen är att boende i Åre kommun genomgående har gett högre betyg än övriga besökare. Många kommenterar evenemanget som att ”det är kul när det händer något”, ”det är kul att vara med där det händer” och ”bra att Åre får en plats på världskartan”. Arrangörerna bör dock fundera över varför den relativt stora gruppen besökare under 18 år har gett genomgående lägst betyg.

Studierna av servicekvalitet och upplevelser ger oss mycket värdefull information för framtida evenemang. Till att börja med kan man konstatera att ett evenemang av den här storleken i

stor utsträckning följer på förhand givna ramar, bland annat beroende på Internationella skidförbundets och sponsorerers krav. Möjligheterna att ge evenemanget en personlig och lokal prägel är delvis begränsade. Ändå är det just det avvikande och det oväntade som ofta ges högst betyg av besökarna. Nämnas kan den oväntade flyguppvisningen eller det avvikande Sami Village i festivalområdet.

En viktig slutsats blir också värdet av den egna nationens framgångar i tävlingarna, ingenting kan förstärka den svenske besökarens upplevelse som när Anja vinner! Detta kan framstå som en faktor som är svår att påverka för arrangörerna, men faktum är att VM-bolaget inför VM satsade stora pengar på att sponsra det svenska alpina landslaget. Med facit i hand framstår detta som en lyckad satsning. Vad gäller upplevelsekartläggningen kan det vara noterbart att det tycks finnas vissa upplevelser som dominerar över andra; är du hungrig och kall om fötterna upplevs det inte längre som ett problem om någon av de åkare du håller på vinner tävlingen.

Vad gäller de observerade upplevelserna kan man konstatera att även om upplevelser är individuella har observatörerna i mycket stor utsträckning gjort samma typ av noteringar på i stort sett samma platser. De starkaste positiva och negativa upplevelserna är samlade i "hot spots", exempelvis vid målområdets entréer och halkiga partier på ståplatsläktaren. Observationerna är dessutom relativt samlade i tid. Problemen vid målområdets entréer uppstår exempelvis under en mycket begränsad tid direkt efter tävlingarna. Som arrangör är det viktigt att inte bara fokusera på publikvänliga arenor. Studierna visar att också området mellan arenorna spelar en stor roll för besökarnas upplevelser och nöjdhet.

En faktor som är svårare att påverka är vädret. De första dagarna under VM var tävlingarna inställda på grund av snöfall och starka vindar. Detta visar på det vanskliga med vädrets makter. Tack vare väderförbättring, en gedigen insats med att röja backarna och de inplanerade reservdagarna kunde man ändå genomföra alla tävlingar. Snöröjning och halkbekämpning fick dock låga betyg av besökarna. Till arrangörernas förvar ska sägas att det var extremt svåra väderförhållanden med omslag mellan plus- och minusgrader, samt att möjligheterna till halkbekämpning i målområdet är begränsade med hänsyn till risken för sand i tävlingsområdet.

VM-arrangörerna valde att ha fyra separata arenor. Resultaten visar att dessa tycks ha kompletterat varandra ganska bra. Problemet har varit att få besökarna att vara på rätt arena vid rätt tidpunkt. Många beklagar sig över att områden har varit öde och folktomma. Sannolikt är lösningen för framgång program som innehåller aktiviteter när besökarna är på plats, och utförlig information till besökarna var och när saker händer.

Det har tidigare konstaterats att olika aktörer har olika, och ibland motstridiga, intressen. Som arrangör måste man göra en avvägning mellan dessa intressen. Ett exempel framgår av bilden nedan. Ska störst hänsyn tas till sponsorerna och hur deras skyltar ses i tv-sändningen, eller ståplatspubliken och deras möjlighet att titta på tävlingen.

Om man avslutningsvis skulle ge sig på en sammanvägning av evenemangets effekter kan man konstatera att det är fruktbart att hålla isär de ekonomiska, sociala och miljömässiga effekterna. Utifrån det bokslut som arrangörerna gjorde och med hänsyn till besöksströmmar, besökarnas utlägg med mera kan evenemangets anses ha varit framför allt en kommersiell, men också en samhälleligt ekonomisk framgång. Det senare bland annat på grund av den stora andel av dygnsutlägg som besökarna tycks spendera lokalt i Åre.

De sociala effekterna av ett evenemang är svåra att uttala sig om i kommersiella termer, men samhälleligt verkar VM ha varit en framgång. Personer boende i Åre kommun gav som sagt genomgående högt betyg i undersökningarna.

De miljömässiga effekterna är avslutningsvis svåra att uttala sig om. Denna studie har endast kunnat ta begränsad hänsyn till miljöfaktorer. Det som uppmärksammades var de oljedrivna aggregat som drev elgeneratorerna. Dessa fick stor uppmärksamhet inte minst i media, men hur stor miljöpåverkan detta hade i relation till exempelvis de utsläpp som resor till och från evenemanget orsakat vet vi inget om. Sammantaget kan evenemanget antas ha haft en viss negativ miljöpåverkan."

8.2 SKIDSKYTTE-VM 2008

Ett annat rätt nyligen genomfört arrangemang var VM i Skidskytte 2008 i Östersund.

Det blev en publikframgång med totalt 110 000 åskådare under tävlingarna, betydligt fler än de 75 000 man räknade med.

Även här har turismforskningsinstitutet Etour genomfört en utvärdering.

Nedan är deras sammanfattande reflektioner:

”Det sägs att film är bra på TV men bäst på bio vilket är en metafor som även evenemangsarrangörer kan begrunda. En bioupplevelse kan förstöras t.ex. genom att någon skymmer filmduken eller att någon bredvid stör dig genom att prata och prassla med påsar. Dessa problem kan undvikas genom att istället hyra filmen och se den hemma i den bekväma vardagsrumssoffan. Samma utmaningar står de arrangörer inför som arrangerar vinteridrottsevenemang. Arenaproduktion behöver vara av sådan kvalitet att besökaren kan ta del av händelseförloppen genom god sikt över tävlingsområdet, storbildsskärmar, resultattavlor och speaker samtidigt som bekvämligheterna på läktaren eller vid spåret med tillgång till service som mat och toaletter är tillfredsställande. Ett skidskytteevenemang är bra på TV men bör vara bäst på arenan.

I ett tidigt skede hade arrangörerna för Biathlon 2008 målsättningen att 35.000 besök skulle genomföras på Skidstadion. Under förberedelsernas gång höjdes målsättningen till 70.000 besök. När sista man löst in sig på arenan den 17 februari kunde arrangörerna räkna in 110.000 besök, vilket överträffade alla förväntningar och innebar att Skidskytte-VM blev en stor publiksuccé.

Ett evenemang kan innebära att normala turistflöden förändras. Östersund blev under Skidskytte-VM ett besöksmål vid en tidpunkt då vanligtvis få turister besöker staden. Evenemanget innebar också att många personer valde att resa till Östersund för första gången. Idrottsevenemang av detta slag har en speciell förmåga att locka utländska turister. En uppskattning är att ungefär 6.000-7.000 personer från Norge, Tyskland och andra europeiska nationer besökte Östersund under evenemanget. De norska besökarna är särskilt intressanta för Östersund och vid denna typ av evenemang. Den norska idrottspubliken är hängiven, bor ofta relativt nära Östersund och spenderar mer pengar än andra besöksgrupper.

En stor andel av tyska och norska besökarna bestämde sig för att besöka evenemanget redan ett till två år i förväg, vilket i jämförelse med beslutsfattande vid andra typer av resor är anmärkningsvärt tidigt. Ett evenemang kopplar i ett tidigt skede samman turisten med destinationen vilket innebär en konkurrensfördel vid marknadsföring. Både evenemanget och destinationen har möjlighet att under en lång tid att utveckla relationen med evenemangsbesökaren. Genom utvecklad kommunikation med den kommande besökaren, t.ex. genom hemsida och e-post, kan chansen öka att denne i sin tur sprider information om evenemanget till andra potentiella besökare. Upplevelsen av evenemanget kan också förlängas. Genom tidig kommunikation kan positiva förväntningar byggas upp och arrangörer har större möjligheter att få nöjdare besökare. Internet var den viktigaste informationskällan för besökare från Norge och Tyskland. Hemsidan för Biathlon 2008 fanns att läsa på svenska, engelska och tyska, och innehållet var ungefär detsamma på alla tre språk. För att hemsidans värde ska öka för viktiga målgrupper, i detta fall den norska och tyska, bör även innehållet anpassas för dessa.

Det är anmärkningsvärt att alla besöksgrupper, inklusive besökare från Tyskland, ansåg att Östersund är lättillgängligt. Även om staden i många sammanhang uppfattas som periferier lyckades arrangörerna erbjuda sina besökare tillräckliga transportmöjligheter. Tillgängligheten till Skidstadion betraktades också som mycket god vilket i jämförelse med andra skidskyttearenor i Europa inte är förvånande eftersom dessa sällan är belägna i städer utan ofta återfinns i mer svåråtkomliga dalgångar i anslutning till mindre samhällen. Detta ger Östersund en relativ fördel gentemot andra arrangörsorter när det gäller skidskyttetävlingar.

Ungefär hälften av alla besökare, inkluderat norrmän och tyskar, åkte bil till evenemanget. Även om arrangörerna aktivt arbetade för att besökarna i större utsträckning skulle välja tåg eller buss visar siffrorna på att mer behöver göras för att negativ påverkan på miljön ska minska. Arrangörer för framtida evenemang bör ännu mer utveckla idéer som leder till att besökare väljer tåg och buss framför bil och flyg.

Skidskytte-VM hade oväntat många besökare vilket skapade problem med trängsel och köer på Skidstadion. Bland annat blev broarna till spårområdet flaskhalsar vilket ställde till besvär för besökarna. Även om arrangörerna planerade och designade

arenan för en stor publik och gjorde justeringar under pågående evenemang blev detta en kritisk punkt för evenemanget. Orsaken var i första hand att besöksiffrorna blev mycket högre än förväntat. Att förutse flaskhalsar och planera arenans utformning är viktiga arbetsområden vid kommande evenemang.

Skyltningen för gående besökare mellan centrum och Skidstadion var bristfällig och det fanns därmed ingen given väg att promenera efter. Fördelen med att samla besökarna längs en inramad gata är att evenemanget och upplevelsen sträcks ut, såväl geografiskt som i tid. Positiva förväntningar och en särskild stämning hinner byggas upp redan innan besökaren har anlänt till arenan.

Stämningen och atmosfären på Skidstadion var mycket viktig för besökarnas upplevelse. Den goda stämningen kan förklaras av att många och positiva människor samlades, hängivna supportrar fyllde läktarna och skidskytte som idrott är publikvänlig och spännande att följa. Att arrangera evenemang vintertid innebär särskilda förutsättningar. Faktorer som kyla och halka kan påverka besökares upplevelse i stor utsträckning, vilket inte på något sätt bör underskattas. Att bekämpa halka är helt upp till arrangören att bemästra. Att hjälpa besökaren att hålla sig varm är också viktigt och strategier för hur detta ska genomföras är nödvändigt.

Många observationer i fråga om både servicekvalitet och särskilda upplevelser på Skidskytte- VM var kopplade till besökarnas kontakter med funktionärer och övrig personal på Skidstadion. Ett vänligt och positivt bemötande vid alla typer av personalkontakter har stor betydelse för besökarens upplevelse och värdering av evenemanget. Sponsorernas integration med besökarna slog väl ut och innebar många positiva upplevelser. Ur ett besöksperspektiv är det viktigt att denna typ av sponsoraktiviteter inte får besökaren känna sig som en måltavla för reklam utan att aktiviteterna skapar ett mervärde för evenemangsbesöket, vilket var fallet under Skidskytte-VM.

Den enskilt mest uppskattade upplevelsen på Vinterfestivalen var ljus- och ljudshowen på Rådhuset. Programpunkten var något utöver det vanliga och gjorde ett stort intryck på många besökare. När besökarna efter avslutat evenemang ska summera händelserna i samband med Skidskytte-VM är det troligt att ljusshowen lever kvar som ett starkt minne. För att skapa minnesvärda och omtalade evenemang är det viktigt att det finns programpunkter som sticker ut och fungerar som en överraskning för besökaren.

Besökarna spenderade relativt lite pengar på shopping under evenemanget. Restaurangbesök, boende, nöjen och evenemangsbiljetter var mer prioriterat. Evenemanget orsakade till och med att affärer i centrum sålde sämre än en vanlig vecka. Anledningen var att ordinarie kunder uteblev eftersom dessa troligtvis prioriterade andra utgifter och att kunder från landsbygden felaktigt trodde att evenemanget skulle göra affärerna svårtillgängliga. Även om dessa affärer visade på dåliga ekonomiska resultat med anledning av evenemanget var inställningen över lag mycket positiv och så gott som samtliga tillfrågade ville att Östersund bör arrangera flera stora evenemang i framtiden.

Samtliga besöksgrupper gav ett betyg för helhetsintrycket av evenemanget som var högre än betyget för delarna programinnehåll, utbud på Vinterfestivalen samt service och bekvämligheter. Anledningen att helhetsintrycket fick ett högre betyg kan närmast förklaras med att många besökare, i första hand kommuninvånare, hade en mycket positiv generell attityd till evenemanget och att den goda stämningen som rådde hade ett stort värde för besökarna.

Både Biathlon 2008 och Vinterfestivalen var enskilt och tillsammans uppskattade evenemang som generellt ansågs hålla en hög kvalitet. Mer än hälften av alla tyska och norska besökare, varav många gjorde sitt första besök i Östersund, uppgav att de kommer att göra återbesök inom de närmaste två åren. En stor andel återbesökare tyder på att staden upplevts som attraktiv även bortsett från själva tävlingarna. Att Biathlon 2008 blev en publiksuccé och att Vinterfestivalen höjde stadens attraktionsvärde kommer sannolikt att inverka positivt på turismflöden till Östersund under en lång tid framöver. Evenemangen har dessutom ökat chanserna för regionen att få fler attraktiva evenemang i framtiden.”

8.3 VINTER-OS I VANCOUVER 2010

Vinter-OS i Vancouver blev en succé enligt de utvärderingar som gjorts av olika parter och som redovisats till IOK.

Mätningar som gjordes efter OS visade att i stort sett alla kanadensare (96 %) var medvetna om att vinterspelen hade gått. På frågan om man trodde att spelen hade en positiv inverkan på Kanada svarade 9 av 10 att de trodde att spelen hade en positiv inverkan på turismen, Kanadas internationella image och på den nationella stoltheten.

EKONOMISK EFFEKT

Spelen innebar att ca 4 000 MSEK tillfördes Vancouvers ekonomi, vilket ökade den ekonomiska tillväxten med 0,8 %. Den ökade ekonomiska aktiviteten resulterade i 2 500 heltidsjobb.

Staden Richmond, där skridskotävlingarna avgjordes, rapporterar att investeringen på 1 100 MSEK i skridskoovalen har genererat 12 500 MSEK i ekonomisk förtjänst och spinoffs.

20 780 nya jobb tillkom i delstaten British Columbia och ytterligare 1 750 jobb skapades genom ökad handel mellan Kanadas delstater. Mer än 800 nya företag startades och spelen genererade mellan 440 och 530 MSEK i federala skatteinkomster. BNP ökade med ca 6 600 MSEK.

Den totala arbetsmarknaden i British Columbia ökade med 8 300 jobb under februari 2010. VISA rapporterade att internationella besökare spenderade ca 800 MSEK med sina betalkort under de 17 dagar OS pågick. Enligt delstatsregeringen i British Columbia ökade konsumentköpen med 48 % jämfört med normalt under spelen.

EFFEKT PÅ TURISMEN

Antalet besökare från Storbritannien och Australien fördubblades jämfört med 2009. Besökare från enbart Storbritannien, Australien och Tyskland ökade turismindustrins intäkter med 2 000 MSEK. Den globala publiken nåddes över 12 miljoner gånger under 2010 med kanadensisk turistreklam genom artiklar etc om spelen.

SOCIALA EFFEKTER

Tillgängligheten för människor ökade dramatiskt i Vancouver och angränsande kommuner genom de förbättringar som gjordes inför OS och Paralympics. Bredare trottoarer, handikapp-rampor och andra lösningar förbättrade vardagslivet för alla.

Över 75 000 anmälde sig till volontärprogram inför och under spelen. Skolor och andra institutioner i Kanada har haft fortsatt positiv effekt av det ökade intresset att ställa upp som volontärer.

KULTURELLA EFFEKTER

ArtWalk Vancouver 2010 erbjöd 29 gallerier med konst från en stor bredd av konstformer och förväntas bli en årligt återkommande aktivitet.

Innovationsprogrammet finansierade 195 olika konst och kulturprojekt i 60 kommuner.

Katalysatorprogrammet finansierade mer än 220 konst och kulturprojekt där fokus var att stödja deltagarnas konstnärliga, organisatoriska och affärsmässiga kunskaper.

Särskilda "upptäcktsprogram" gjorde att fler än 16 000 elever från mer än 130 kommuner deltog i sommarläger med fokus att upptäcka konst, sport och rekreation. Ungdomar som annars aldrig haft möjlighet att delta i sommarläger. Konst i utbildningen var ett skolprogram som introducerade 1 200 elever i konst, dans, drama, musik och konstnärliga tekniker genom att involvera konsten i andra ämnesområden.

8.4 SOMMAR-OS I LONDON 2012

Sommar-OS i London 2012 anges av alla bedömare som en stor succé, på i princip alla områden. Nedan följer ett sammandrag ur den officiella rapporten från Londons borgmästare med anledning av London OS.

IDROTTLIGA EFFEKTER

Det har blivit en ökad satsning på elitidrott inför nästa OS i Rio 2016 med 7 % för OS-deltagare och 45 % för deltagare i Paralympics. Den allmänna ökningen är 13 %.

Mer än 275 MSEK satsas på att ansöka om att få arrangera mer än 70 olika internationella mästerskap inom de kommande 4 år, bland dem 36 VM och EM.

1,4 miljoner fler briter deltar i idrottsaktiviteter varje vecka sedan London tilldelades OS 2005 och 11 000 MSEK har investerats i idrott och hälsa för barn och ungdomar.

1 545 MSEK per år under två år satsas på idrott i grundskolan med start i september 2013.

EKONOMISKA EFFEKTER

Fram till 2020 beräknas BNP öka med mellan 280 och 420 miljarder SEK, och sysselsättningen öka med mellan 618 000 och 893 000 manår. Hittills har internationell handel och investeringar ökat med mer än 100 miljarder SEK. 70 000 arbetslösa har fått jobb.

Brittiska företag har tagit hem kontrakt till ett värde av 1 200 MSEK inför VM i fotboll i Brasilien 2014 och OS och Paralympics i Rio 2016. Antalet internationella besökare till Storbritannien har ökat med 1 % och konsumtionen från utländska gäster har ökat med 4 %.

SOCIALA EFFEKTER

70 000 MSEK i transportinvesteringar bidrar till utveckling över hela London. 11 000 nya bostäder är planerade och mer än 10 000 nya jobb kommer att skapas i OS-området.

Nedgången i antalet volontärer i sociala program som pågått sedan 2005 har brutits och antalet volontärer ökar från 2012.

Inom idrott och kommunala aktiviteter har antalet nya volontärer ökat med 100 000 personer sommaren 2013.

BESTÅENDE VÄRDEN

Mätningar visar att 81 % av befolkningen anser att spelen hade en positiv effekt på hur allmänheten ser på funktionshindrade. Deltagande av funktionshindrade inom idrotten ökar ständigt. Finansieringen av Paralympics GB inför Rio 2016 ökar. Finansieringen av insatser för att förbättra tillgängligheten och deltagande i idrott på den kommunala nivån ökar. Tillgängligheten i transportsystemet, till arenor och i andra miljöer ökar. Regeringen har tillsatt en särskild grupp, Paralympic Legacy Advisory Group, för att ge råd i paralympiska frågor.

9. ANDRA VÄRDEN OCH EFFEKTER/ETT OS FÖR HELA SVERIGE

Under utredningens arbete har synpunkter inhämtats från en rad myndigheter och från representanter för näringslivet. Syftet har varit att försöka få en så bred bild som möjligt om det svenska samhällets syn på ett vinter-OS och Paralympics i Stockholm.

Med tanke på utredningens korta tid till förfogande har ett urval gjorts av intressenter. Dessa ska självklart inte anses representera alla delar av samhället, eller ens stå som talesmän för sina branscher eller områden. De är ett urval röster som ger sin syn på tankarna bakom konceptet, med de förutsättningar att kunna svara som har varit vid respektive samtal. Det har till exempel inte varit möjligt att kunna delge en färdig ekonomisk analys vid samtalen, utan dessa har fått utgå från konceptet och vissa givna förutsättningar.

När det gäller myndigheter har kontakterna skötts via generaldirektören för myndigheten, eller annan hög tjänsteman som generaldirektören anvisat.

När det gäller näringslivet har diskussioner förts med VD och i något fall med ansvarig Sverige-chef.

LÄNSSTYRELSEN I JÄMTLANDS LÄN

Myndigheten välkomnar en svensk ansökan med Stockholm som värdstad. De har ett allmänt intresse av internationella idrottsevenemang och ser med fördel att Sverige attraherar fler sådana.

Myndigheten anser att Åre är den givna aktören för de alpina discipliner som förläggs dit.

Vad gäller skidskyttet förordar myndigheten att detta förläggs till Östersund, som har investerat mycket i sin anläggning. De ser såväl ekonomiska som andra fördelar med att använda Östersund som tävlingsort för skidskyttet.

NATURVÅRDSVERKET

Möjliga direkta och indirekta effekter

Sverige har lång erfarenhet av att arrangera stora idrottsevenemang med såväl många deltagare som besökare, både vinter- och sommartid, i stora städer och på mindre orter, men ett vinter-OS blir av en helt annan dimension.

Miljöeffekterna blir dock av samma art, om än i större omfattning,

men trots allt i huvudsak av tillfällig och övergående natur, framför allt med genomtänkt planering och bra genomförande. Detta är något som Sverige är bra på och som också lär vara en förutsättning för att få acceptans hos allmänheten för ett OS i Sverige.

Miljöeffekterna är kopplade till att deltagare och besökare måste resa, bo, äta och utträtta sina behov. Miljöeffekterna är också kopplade till de miljökrav som kan ställas på de leverantörer/aktörer som medverkar i arrangemanget av OS. Miljökraven på dessa ska vara tydliga så det har en miljöprofil som upplevs som trovärdig av deltagare och besökare. Till detta kommer den påverkan på naturmiljön som ett stort antal besökare på olika sätt kan åstadkomma. Miljöpåverkan kan sammanfattas i följande rubriker:

- Transporter
- Byggande
- Energianvändning
- Livsmedel
- Avfall
- Vatten- och avlopp
- Naturpåverkan
- Nedskräpning.

Transporterna lär vara det allra största problemet, av många olika skäl. Förutom miljöpåverkan av utsläpp och buller, är detta sannolikt det som besökare tydligast konfronteras med och kan uppleva som problem, såväl i en stor tätort som Stockholm, men också genom längre resor när tävlingsplatserna ligger utanför Stockholm, typ Åre. Hur transportfrågan blir löst, och upplevs, har med största säkerhet stor betydelse för såväl acceptansen internationellt för ett OS i Sverige och för bilden av Sveriges miljöarbete.

Den närmare kunskapen om de direkta och indirekta miljöeffekterna finns i första hand hos de lokala och regionala myndigheterna på de platser som är aktuella. Där finns också kunskapen om vilka planer som finns för att utveckla miljöarbetet inom nämnda områden under kommande år.

Möjligheter att lyfta fram Sveriges miljöarbete

För mycket av det som händer och förväntas hända under de kommande åren finns planer, program samt vägledningar på central nivå.

Färdplan för ett Sverige utan nettoutsläpp av växthusgaser 2050. Rapporten föreslår bl a en ökad satsning på forskning och innovation. Det är centralt i en långsiktig färdplan. Att minska basindustrins utsläpp till nära noll är en stor utmaning. Inom transportsektorn behövs också forskning och marknadsintroduktion av ny teknik, särskilt för att få fram fossilfria och energieffektiva fordon och förnybara drivmedel. Parallellt med tekniska åtgärder för fordon och drivmedel behöver också samhällsplaneringen inriktas på att nå målet 2050. Det handlar om en klimatinriktning på infrastruktursatsningar och förändringar av nationell, regional och lokal planering för att samhället ska bli mer transportsnålt. Ett transportsnålt samhälle har också många andra fördelar, det bidrar till minskade luftföroreningar, buller etc. och detta minskar kostnaderna genom lägre kostnader för bränslen.

Oberoende av ett eventuellt OS i Sverige, är nämnda områden sådana som har hög prioritet i miljöarbetet både i Sverige, EU och internationellt, inte minst kopplat till hållbar stadsutveckling. Sverige ligger på många av områdena i framkant och inte minst president Obama lyfte vid sitt besök i Stockholm fram Sverige som ett föredöme. Det finns med andra ord förutsättningar för att i samband med ett OS lyfta fram och göra reklam för svenskt miljöarbete.

Miljökunskap finns som nämnts på regional och kommunal nivå, inte minst i Stockholm. Samverkan mellan myndigheter på central, regional och kommunal nivå samt med näringsliv och organisationer behövs, och har i Sverige goda förutsättningar att lyckas, men till syvende och sist krävs den politiska viljan, framför allt på kommunal nivå.

Evenemang som OS och Paralympics, med den genomslagskraft som de kan förväntas få, vilket Obamas besök i Stockholm indikerar, skulle kunna skapa extra drivkraft till att skynda på nödvändiga lösningar mot satta miljömål. Ett OS i Sverige kan bara förväntas få acceptans hos svenska folket, om det kan ske på ett från miljö- och resurssynpunkt bra sätt.

SMHI

SMHI är beredda att genomföra de djupare studier som kommer att behövas i samband med att själva ansökningsunderlaget lämnas in till IOK.

De utvecklar hela tiden bättre prognoser, som tillsammans

med analyser av historiska värden, ger en bra bild över hur de meteorologiska förutsättningarna ser ut.

STATENS KULTURRÅD

Vill lyfta fram att det vid alla större evenemang av detta slag ges utrymme för konstnärer av olika slag att medverka vid presentationer. Detta är kanske också något som Sverige särskilt skulle lyfta fram i ljuset av att landet framstår som en innovativ och kreativ nation. Vid Paralympics invigning i London anlätades koreografer, musiker och andra kulturskapare för att gestalta och manifestera spelen. I Norge för ett antal år sedan användes ex vis skådespelaren Liv Ullmann för att läsa utdrag ur FNs konvention om de mänskliga rättigheterna.

I skapandet av ett Vinter-OS och Paralympic år 2022 så är konsten och kulturen en viktig del och precis som Kulturhuvudstadsåret i Umeå 2014 så visar och driver konsten och kulturen vägen för ett demokratiskt samhälle som är tillgängligt för alla. Det finns således både regionala, nationella och internationella värden att ta tillvara genom att knyta konsten och kulturen närmare dessa evenemang. Media har i detta sammanhang en viktig funktion.

SVENSKA INSTITUTET

Svenska Institutets (SI) uppgift är att sprida information och kunskap om Sverige i utlandet samt främja samarbete och långsiktiga relationer med andra länder. Syftet med verksamheten är att synliggöra och skapa förtroende för Sverige – så att Sveriges internationella målsättningar kan nås och att förutsättningar för utveckling skapas såväl i Sverige som i våra samarbetsländer. Det är utifrån detta uppdrag som SI:s svar på frågorna om en eventuell OS-ansökan ska ses.

Intresset för Sverige är i flera delar av världen stort, vilket skulle kunna både gynna en svensk ansökan om att få OS och bidra till att effekten av en eventuell satsning blir positiv. I de delar av världen där Sverige är känt är bilden av Sverige stark och förtroendet högt. I vårt närområde och hos gamla handelspartners är intresset och kännedomen för Sverige större än vad vår storlek antyder. Men vi vet samtidigt att kännedomen om Sverige är avsevärt lägre i länder långt bort – och alldeles särskilt bland yngre generationer. Enkelt uttryckt är vi som minst kända i morgondagens kraftcentra, där utvecklingen går fort och där all världens länder nu försöker öka sin attraktionskraft.

Mot denna bakgrund, ur ett rent Sverigefrämjande perspektiv, kan SI se fördelar för Sverige med att arrangera Vinter-OS och Paralympics. Större internationella satsningar av typen OS och VM har stor potential att bidra till ökad kännedom och intresse för ett land – och detta kan i sig vara ett tillfälle att kommunicera en uppdaterad, relevant och nyanserad bild av Sverige och svenska styrkor. Denna typ av satsningar innebär samtidigt betydande ekonomiska åtaganden och SI saknar underlag att göra en bedömning av kostnader i relation till effekt.

Erfarenheten visar att de städer som fått mest ut av att arrangera OS/VM i någon stor sport eller världsutställningar är de som satt det i en relevant kontext. De har genomfört arrangemanget i samband med, eller som start på, en större uppräckning eller omstöpning av en stad eller en region. Barcelona är ett sådant exempel. Man har tagit tillfället i akt att utveckla regionen, satsa på infrastruktur, kultur, värdskap och långsiktig kommunikation. Det finns även exempel på att så inte skett, när själva arrangemanget har krävt alla resurser och man trott att alla positiva effekter ska komma av sig själv, men dessa sedan uteblivit. Lillehammer har lyfts fram som ett sådant exempel.

En kalkyl av möjliga effekter bör också beakta de långsiktiga effekterna av uppmärksamheten i sig och de många möjligheterna att kommunicera en uppdaterad och relevant bild av Sverige som följer på ett OS och Paralympics. Med en väl genomförd kommunikation kan sådana effekter, vid sidan av mer kortsiktig påverkan på turism och besöksnäring, inkludera ett ökat förtroende för Sverige och svenska aktörer, vilket i förlängningen bidrar till bättre förutsättningar för Sveriges inflytande i internationella sammanhang, för handel, export och investeringar etc.

En eventuell OS-satsning bör i planering och genomförande genomsyras av värden och styrkor som landet och staden/regionen i fråga med trovärdighet kan stå bakom. Redan ansökningsprocessen utgör en viktig del av kommunikationen om det ansökande landet. SI och övriga svenska främjarorganisationer utgår i vårt arbete från de kärnvärden som Sverige förknippas med och vill förknippas med för att få största möjliga genomslag. Den varumärkesplattform som utvecklats inom NSU (Nämnden för Sverigefrämjande i Utlandet) utgår från bilden av Sverige som ett utvecklingsinriktat land på människors och miljöns villkor, som kännetecknas av kärnvärdena öppenhet, nyfärdighet, omtänksamhet och äkthet. Detta uttrycks också i en vision för hur Sverige vill uppfattas: "I en värld med stora utmaningar fungerar Sveriges fria och öppna samhälle som ett drivhus för innovation och samskapande".

En viktig komponent i en eventuell satsning är en genomtänkt strategi för att kommunicera svensk kultur i bred mening, dvs. allt från vårt kulturarv till moderna kulturyttringar och kreativa näringar från utbildning till livsstilar och idrott osv. British Council pekar i rapporten *Influence and Attraction* från 2013 på hur betydelsefullt det var att den brittiska OS-satsningen tog sin utgångspunkt i en bred bild av det samtida Storbritannien, en komplex bild av en modern nation med såväl samtida bredd som historiskt djup.

Om Sverige skulle bestämma sig för att ansöka om OS är SI redo att bistå med underlag och erfarenheter när det gäller kommunikationen av Sverige och svenska styrkor utifrån våra kunskaper om efterfrågan och relevans hos internationella målgrupper.

TILLVÄXTANALYS

Myndigheten vill poängtera att det finns ett antal studier av erfarenheter ur tillväxtskympunkt från andra länder och arrangemang som är värdefulla att ta del av.

Samtidigt som det synes vara så att den regionala och lokala ekonomin får en boost vid stora arrangemang finns även undanträngningseffekter man bör vara medveten om.

Dessa handlar framför allt om att ordinarie ekonomisk aktivitet riskerar att sjunka i samband med arrangemanget. Främst syns detta inom hotellverksamhet, där beläggningen till och med kan vara lägre i samband med arrangemang.

Det är därför vanskligt att dra slutsatser som rör den långsiktiga effekten av ett arrangemang som ett OS.

VISIT SWEDEN

Ser stora möjligheter att använda ett OS och Paralympics för att marknadsföra Sverige.

Det är därför viktigt att detta görs inom ramen för den Sverige-bild som tagits fram och som ligger till grund för marknadsföring av landet internationellt.

Kortfattat kan visionen med Sverige-bilden beskrivas:

"I en värld med stora utmaningar fungerar Sveriges fria och öppna samhälle som ett drivhus för innovation och samskapande."

Visit Sweden arbetar på uppdrag av både staten och näringslivet. Hos dem finns också kunskap och kompetens som kan användas i det fortsatta arbetet, inte minst under den första fasen med ansökningsprocessen.

ERICSSON

VD Hans Vestberg ser stora möjligheter vid ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm. Det bidrar till att underlätta rekrytering av barn och ungdomar, även till idrotter som inte deltar i spelen. Och det ger stora möjligheter för svenskt näringsliv att medverka i upphandlingar och att skapa nya affärsmöjligheter.

AB VOLVO

Ser stora möjligheter för Sverige med ett OS och Paralympics i Stockholm.

Företaget är positivt inställda till konceptet och menar att det ger möjligheter att visa upp moderna, miljövänliga lösningar inom transportsystemet. Gröna demonstrationsprojekt för bussar och andra tunga transporter inför och under OS kan sätta fokus på Sveriges arbete med hållbarhetsfrågor.

HM

HM är positivt inställda till konceptet. De menar av erfarenhet från andra länder att det är svårt för företaget att se direkta effekter vad gäller konsumtionsmönster.

SKANSKA

Tycker att konceptet är mycket spännande. Understryker att samtidigt som ett OS och Paralympics sätter ljus på Sverige och den kunskap och kompetens som finns i landet, så är det viktigt att planera genomförandet så att det tar hänsyn till bostadsmarknadens speciella förutsättningar.

Det är till exempel viktigt att planera byggandet av OS-byar på ett sådant sätt att bostäderna, efter spelen, kan absorberas av marknaden.

SKISTAR

Tycker att konceptet med OS och Paralympics i Stockholm är mycket intressant. Ser också stora fördelar med att alpina discipliner genomförs i Åre. Vid ett Alpint VM i Åre 2019 kommer uppdateringar av backar, liftsystem och boenden att göras som är till nytta vid ett OS.

VATTENFALL

Företaget stödjer OS och svensk idrott på flera sätt. Ser konceptet som en bra möjlighet för Sverige att sätta fokus på vinteridrott.

HANDELSKAMMAREN MITT-SVERIGE

Det finns ett positivt intresse för att Sverige står som värd. Tycker dock att Östersund borde vara orten för Skidskytte (stora investeringar redan gjorda etc..)

Annars är Stockholm tillsammans med Åre centralpunkt för övriga grenar/aktiviteter.

Övergripande är dock att spelen kan genomföras på ett ekonomiskt och hållbart försvarbart sätt.

Ett OS-arrangemang är både på kort och lite längre sikt positivt för företagandet i de områden som får tävlingar.

HANDELSKAMMAREN I STOCKHOLM

De menar att det är svårt att ta ställning till detta innan det finns underlag, inte minst ur ett ekonomiskt perspektiv. Stockholm står inför stora infrastrukturella och andra investeringar, detta får inte tränga undan dem.

OS och Paralympics är ett stort event och innebär mycket för besöksindustrin och potentiellt för marknadsföringen av Stockholm. Men det är väldigt svårt att värdera. London fick ju positiva effekter, men frågan är hur länge och till vilken kostnad.

LANDSORGANISATIONEN LO

Tycker att idén och konceptet med ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm är bra och stöder initiativet.

BREDDIDROTTE OCH ICKE-OLYMPISKA IDROTTER

Under utredningens arbete genomfördes också ett runda bordssamtal med representanter för Jämtland-Härjedalens Idrottsförbund, Stockholms Idrottsförbund, Orienteringsförbundet, SVEMO Motorcykel och snöskoterförbundet samt Golförbundet.

Där betonades värdet av ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm av flera skäl. Inte minst när det gäller nyrekrytering av barn och ungdomar, också till idrotter som inte utövas under Vinter-OS. Likaså underströks att rekryteringen av volontärer i tillräcklig omfattning till Stockholm kommer att vara en enkel uppgift. Många vill ställa upp och hjälpa till vid arrangemanget.

Den sammantagna bedömningen, som alla delar, är att ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm gynnar alla idrotter i hela Sverige.

10. VISION, KONCEPT OCH NÅGRA BESTÅENDE VÄRDEN

MIN BEDÖMNING

Det finns behov av en klar och tydlig vision för ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm, som förenar kraven på att samla nationen för projektet med att ge en tydlig bild av spleen för den internationella Olympiska rörelsen.

Det har inte varit mitt uppdrag att formulera en sådan, men under utredningens gång har en vision framkommit i olika samtal. Konceptet att använda befintliga anläggningar och minimera behovet av nyinvesteringar, samt genom att visa på svensk innovationsförmåga och kunnande inom hållbarhetsfrågor genom val av tekniska, ekonomiska och sociala lösningar, gör att spelen kan lyftas fram som bra exempel på långsiktigt hållbara spel.

Kort och gott: Sustainable Urban Winter Games

Det finns även flera bestående värden av ett vinter-OS i Stockholm som ska lyftas fram. Sammantaget gör detta ett OS och Paralympics i Stockholm till ett fullt realistiskt projekt, en angelägenhet för hela Sverige som vi med stolthet kan marknadsföra internationellt.

INLEDNING

“Co-hosting goes against International Olympic Committee regulations which stipulate that, unlike the World Cup, all the Olympic events be held within the host city,” the International Olympic committee said in a news release on Wednesday, September 4, 2013.

Denna tydliga signal om att Olympiska spel skall arrangeras sammanhållet är utgångspunkten för det koncept som svensk idrott utvecklade under våren 2013.

För en utomstående betraktare kan det säkert förefalla vara mest ekonomiskt kostnadseffektivt att utnyttja redan gjorda investeringar i anläggningar i olika städer i Sverige. Så skulle t ex backhoppning kunna arrangeras i Falun, skidskytte i Östersund, skidor i endera av städerna, samtliga alpina grenar i Åre, konståkning i Göteborg och övriga is-grenar i Stockholm.

Men – det koncept som nu presenteras utgår från att vara sammanhållet för att kunna erbjuda de aktiva bra möjligheter, största möjliga gemenskap för alla som tar del av spelen och därmed erhålla största möjliga stöd från IOK. Det är också det koncept som ger sammantaget bästa kostnadseffektivitet, vilket i sig är en styrka för ett kommande arrangemang.

Det här konceptet utgår därför ifrån att i princip samtliga grenar skall förläggas till Stockholm, förutom de discipliner som kräver en fallhöjd som endast kan erbjudas i Åre.

Den starka visionen bakom konceptet är att erbjuda Olympiska vinterspel som genomförs i en urban stadsmiljö, kombinerat med alpina fartgrenar i riktig vildmark.

Vinter-OS och Paralympics i Stockholm vill ta vinteridrotten in i storstaden, göra den tillgänglig för många och samtidigt visa på kostnadseffektiva lösningar. Samtidigt är det ett arrangemang som binder ihop Sverige. Som tar vara på den kompetens och kunskap som finns av att arrangera stora idrottsarrangemang i olika idrotter. Som samlar nationen bakom ett gemensamt projekt där vi ytterligare förstärker bilden av Sverige utomlands. 2022 är det också 110 år sedan Sommar-OS avgjordes i Stockholm. För att högtidlighålla detta sammanhang, och visa att en stad som arrangerat Sommar-OS även kommer att vara en stark värd för ett Vinter-OS, föreslås i utredningen att skidornas Sprint-disciplin genomförs i och kring Stockholms stadion. Den är världens äldsta Olympiska stadion som fortfarande används och skulle markera det långsiktiga arv det innebär att arrangera Olympiska spel.

DE BESTÅENDE VÄRDENA AV ETT VINTER-OS OCH PARALYMPICS I STOCKHOLM ÄR FLERA

- Ett svenskt OS och Paralympics bidrar till en stärkt identitet för nationen som en följd av den ökande exponeringen internationellt under perioden från det att landet tilldelas OS till att det genomförs.
- Ger Sverige en stärkt röst i världen i viktiga frågor som

länge drivits internationellt såsom allas lika värde, tolerans, öppenhet och hållbarhet.

- Det innebär en ökad turism till Sverige och bidrar därmed till att stärka såväl turismnäringen som andra berörda branscher.
- Sett till erfarenheter från de senast genomförda spelen i Vancouver och London innebär ett arrangemang betydande positiva effekter på samhällsekonomin, främst i de berörda städerna men även för nationen som sådan.
- Det stimulerar och utvecklar breddidrotten och ökar rekryteringen av unga människor till vinter-idrotter.
- Det ger unika möjligheter att marknadsföra svensk kultur, svenskt kunnande inom en lång rad branscher och sektorer på ett sätt som ger långvarig positiv effekt.
- Ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm ger även förutsättningar för många ungdomar som idag sällan eller aldrig kommer i kontakt med spännande och utmanande grenar som halfpipe, slopestyle och aerials att pröva på dessa grenar och kunna utöva dem i hemmiljö. Även övriga idrotter får lättare att rekrytera fler barn och ungdomar.
- Det ger radikalt förbättrade möjligheter för skid- och vinteridrott i Stockholmsregionen och i mellansverige.
- Det visar hur man kan arrangera stora tävlingar i befintliga arenor och göra det möjligt för fler städer att ta vinteridrotten in i städerna på ett kostnadseffektivt sätt.
- Arrangemanget kan även fungera som katalysator för det bostadsbyggande och de infrastruktursatsningar som ändå planeras att genomföras i Stockholmsregionen och i Åre.

men argumentationen bakom att söka stora arrangemang är densamma.

I strategin framhålls:

"Varför arrangera internationella idrottsevenemang?"

Att arrangera internationella idrottsevenemang är en angelägenhet inte bara för idrottsrörelsen utan för hela samhället. De engagerar miljontals idrottsintresserade människor, men skapar också såväl ekonomiska som immateriella vinster på såväl lokal som nationell nivå.

VIKTIGT FÖR SVENSK IDROTT

Tävlingen är idrottens kärna. De stora mästerskapen är kronjuvelerna, det yttersta målet för både aktiva och alla runt omkring. Att få arrangera större mästerskap är därför en naturlig strävan i varje idrott. Att "bjuda igen" är också något som förväntas av oss som medlemmar av idrottsfamiljen. Ett land som har arrangerat ett lyckat mästerskap får en ökad tyngd i det internationella förbundet.

Men de stora mästerskapen ger också konkreta fördelar. I många fall ger de ett direkt ekonomiskt överskott, som kan användas för att utveckla den egna verksamheten. Även då så inte är fallet kan de ha stor positiv betydelse som investering för framtiden. Evenemangen skapar uppmärksamhet för idrotten i allmänhet och den aktuella idrotten i synnerhet. Både tävlingarna i sig och de profiler som framträder skapar ett intresse som kan ge fler utövare på breddnivå, men även inspirera och motivera redan aktiva. För svenska elitidrottare är ett mästerskap på hemmaplan ett mål att sträva efter. Hemmaplan, med den stöttande publik den innebär, ger fördelar som kan resultera i efterlängtade medaljer.

SVENSK IDROTTS STRATEGI FÖR STORA INTERNATIONELLA ARRANGEMANG

En ansökan om att arrangera vinter-OS och Paralympics enligt konceptet i utredningen följer också den gemensamma strategi för stora internationella arrangemang som svensk idrott tillsammans med besöksnäringen tagit fram.

Den omfattar inriktning och tillvägagångssätt för att ansöka om internationella arrangemang på alla nivåer, förutom de som kallas för megaarrangemang, som OS. Dessa riktigt stora arrangemang kräver särskild beslutsordning på nationell nivå,

VIKTIGT FÖR LANDET, REGIONEN OCH KOMMUNEN

Idag lägger både länder, regioner och kommuner ner stora resurser på att få möjlighet att arrangera internationella idrottsevenemang. Skälet är de samhällsvinster sådana evenemang kan ge. De kan sätta länder, städer och kulturer i rampljuset, och därmed skapa en positiv bild av både landet och arrangörsorten/regionen. Det kan i sin tur generera ökad turism och inflyttning till kommunen/regionen samtett lyft för näringslivet.

För landets och kommunens invånare kan ett stort idrottsevenemang bidra till att stärka den nationella/lokala samhörigheten och stoltheten. Inför evenemanget ger det något för invånarna att se fram emot och gemensamt arbeta för.

Men även kortsiktigt kan stora idrottsevenemang ge avsevärda ekonomiska samhällsintäkter. Tillresta åskådare måste bo och äta. Många stannar några dagar extra för att se omgivningarna. Många kommer tillbaka för att se andra delar av landet. Ett exempel är handbolls-VM 2011 som enligt Turismens utredningsinstitut gav en turistekonomisk omsättning på totalt 250 miljoner kronor, vilket motsvarar 121 årsverken, något som gav avsevärda skatteintäkter.”

NÅGRA GRUNDLÄGGANDE FAKTA

- Vinter-OS i Stockholm skulle tidsmässigt kunna förläggas till 11-27 februari 2022, med de Paralympiska spelen under tiden 11-20 mars.
- Ett vinter-OS samlar ca 2 600 aktiva och lika många ledare, representerande ca 82 nationer (Vancouver 2010).
- Paralympics samlar ca 600 aktiva och lika många ledare, från ca 45 nationer.
- Det för med sig ett mediauppbåd på ca 9 000 personer och sänds över hela världen.
- För arrangemanget behövs ca 25 000 volontärer, ca 3 000 arvoderad personal.
- Totalt sett säljs ca 1 700 000 biljetter, varav ca 300 000 under de Paralympiska spelen.

11. SLUTSATSER

En förutsättning för att skapa tillräckligt stöd för ett vinter-OS i Stockholm är dels att de tillkommande investeringarna är begränsade och har ett långvarigt värde efter spelen. Dels att den genomförandebudget som krävs för själva spelen är balanserad utan att staten behöver bidra finansiellt till genomförandebudgeten.

Den här utredningen visar att båda dessa förutsättningar kan nås. Det går att arrangera ett Vinter-OS och Paralympics i Sverige i en sammanhållen lösning om man utgår ifrån Stockholm och de investeringar som redan gjorts där i arenor etc. Det går även att nå en genomförandebudget som är balanserad på en nivå som är i linje med ett arrangemang som vill vara kostnadseffektivt och ändå erbjuda innovativa lösningar och bidra till bestående värden. Och denna budget går att nå utan att det offentliga behöver skjuta till kontanta resurser till budgeten.

Genomförandebudgeten för OS och Paralympics i Stockholm uppgår till 9 790 MSEK. Den är balanserad utan statliga medel. Totala investeringskostnader i nya arenor och anläggningar uppgår till ca 2 500 MSEK. Tekniska detaljlösningar och finansiering av dessa bör studeras ytterligare. För ansökningsprocessen behöver det skapas en särskild organisation och en särskild budget på 250 MSEK med privat och offentlig finansiering klaras ut.

Det är fullt möjligt att förlägga i princip alla discipliner (ca 94 st) till Stockholms-området. De 4 fartdisciplinerna i alpint (störtlopp, super-G, storslalom och superkombination) förläggs till Åre där det finns både fallhöjd och förutsättningar som klarar kraven.

Dessutom går de flesta disciplinerna i Stockholm att inrymma i redan befintliga arenor, med smärre anpassningar. Den mest spektakulära investeringen blir att öka fallhöjden i Flottsbrobacken i Huddinge till 210 m (idag 103 m).

Totalt sett krävs det endast 5 investeringar i nya arenor för att klara av att arrangera spelen i Stockholm. En ny bob- och rodelbana, förbättrad fallhöjd inklusive hoppbackar, en arena för skridsko samt skidstadion inklusive skjutvall. (Skall jämföras med Tokyo som planerar att nybygga 37 arenor för att arrangera sommar-OS 2020)

Konceptet innebär ett behov av två stycken OS-byar, en i Stockholm och en mindre i Åre. Båda dessa går mycket bra att samplanera med nybyggnation av bostäder på respektive ort.

Mediacenter och Broadcasting-center kan med fördel lokaliseras till mässan i Älsjö, liksom ett mindre motsvarande center till befintliga anläggningar i Åre. Öppnings- liksom avslutningsceremoni kan arrangeras i Tele 2 Arena, med en publikkapacitet som överstiger den som historiskt har funnits vid tidigare spel.

Frågan om tillgången till snö i Stockholm är en fråga med ett klart svar. Arrangören kommer att kunna garantera snötillgång till de grenar som genomförs i Stockholm. För spelens organisation bildas en egen juridisk person, SOCOG, som kommer att ansvara bl a för ca 3 000 heltidstjänster och 25 000 volontärer.

Det finns ett behov av ett stort antal hotellrum under ett vinter-OS och Paralympics. Kraven från IOK innebär att minst 24 200 rum behöver vara preliminärbokade i samband med att ansökan lämnas in. Det kommer att klaras i Stockholms-området. Det övriga boendet, för övriga tillresande åskådare, kommer också att kunna klaras om man ser till kapaciteten i närliggande området, från Nyköping, Eskilstuna och Uppsala.

Viss infrastruktur behöver kompletteras. Framför allt gäller det snabbare transporter till och från Åre, inte minst i form av matarlinje under OS och Paralympics. Det här konceptet innebär att restiden Stockholm-Åre kommer att understiga 100 minuter, kortare än jämförbara spel.

För arenorna och OS-byn i Stockholm är det viktigt att anpassa planeringen efter de investeringar som ändå ska göras under kommande år. Därutöver är det endast mindre anpassningar som behöver göras, vid arenorna under själva spelen. Planeringen av ett vinter-OS och Paralympics passar mycket väl in i den förhandling om utbyggnad av bostäder och tunnelbana som regeringens utsedda förhandlingsman nu genomför tillsammans med berörda kommuner och landsting. Säkerhetsarbetet vid ett OS och Paralympics är svårt att kunna beräkna på ett träffsäkert sätt. Det beror på att det är svårt att förutse vilka säkerhetsrisker som finns om nio år. Själva organiseringen av säkerhetsarbetet kommer att ske i form av samverkan mellan professionella och frivilliga krafter. Polismyndigheten liksom Försvarsmakten är de myndigheter som är direkt inblandade. Till detta kommer resurser från utbildad säkerhetspersonal inom privata företag och frivilliga krafter. En rimlig bedömning av kostnaderna är att beakta kostnaden för säkerhetsarbetet vid London-OS 2012 och anpassa det till ett vinter-OS mindre omfattning. Nivån hamnar då på totalt 1 500 MSEK.

I Genomförandebudgeten medräknas denna kostnad, vilket är ovanligt bland tidigare arrangörer. Ingen hänsyn har tagits till regeringens aviserade förslag att staten ska stå för kostnaderna för polisinsatser vid idrotts- och kulturarrangemang.

Olika studier och utvärderingar visar att det har positiv effekt att arrangera stora internationella mästerskap. Genom en medveten och långsiktig planering kan sådana arrangemang användas för att förbättra tillgänglighet för funktionshindrade, öka sociala aktiviteter i utsatta områden och i utsatta grupper.

En viktig lärdom är att genom olika aktiviteter förebygga tapp i antalet ordinarie turister som brukar åka till Sverige men som under arrangemangen uppfattar att det skulle vara brist på hotellrum eller att priserna går upp kraftigt.

Undersökningarna visar att satsning på stora arrangemang också bidrar till att fler barn och ungdomar börjar idrotta och att fler människor får ett ökat intresse för idrott och hälsa.

Även om det visar sig i undersökningarna att den ekonomiska aktiviteten ökar och att skatteintäkter påverkas positivt är det viktigt för trovärdigheten i ett projekt som OS och Paralympics i Stockholm att inte räkna med några dynamiska effekter i kalkylerna. Detta då det är alldeles för vanskligt att dra några bindande slutsatser från tidigare arrangemang.

Det finns behov av en klar och tydlig vision för ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm, som förenar kraven på att samla nationen för projektet med att ge en tydlig bild av spleen för den internationella Olympiska rörelsen.

Konceptet att använda befintliga anläggningar och minimera behovet av nyinvesteringar, samt genom att visa på svensk innovationsförmåga och kunnande inom hållbarhetsfrågor genom val av tekniska, ekonomiska och sociala lösningar, kan spelen dessutom lyftas fram som bra exempel på långsiktigt hållbara spel.

KORT OCH GOTT: SUSTAINABLE URBAN WINTER GAMES

Det finns även flera bestående värden av ett vinter-OS i Stockholm som ska lyftas fram. Sammantaget gör detta ett OS och Paralympics i Stockholm till ett fullt realistiskt projekt, en angelägenhet för hela Sverige som vi med stolthet kan marknadsföra internationellt.

12. APPENDIX

1. IOK:S ETISKA KOD FÖR KANDIDATSTÄDER INFÖR OS

2022:

http://www.olympic.org/Documents/Commissions_PDFfiles/Ethics/Rules_of_Conduct-Cities_2022_Eng.pdf

2.. PROGRAM MM VID VINTER-OS OCH PARALYMPICS I SOTJI 2014:

<http://www.sochi2014.com/en/games/sport/olympic-games/>

3. VIDARE LÄSNING TEKNISKA SPECIFIKATIONER

ALPINT:

<http://www.fis-ski.com/data/document/ICR04.pdf>

BACKHOPPNING:

http://www.fis-ski.com/data/document/icr_jp_2012_final.pdf

BOB/SKELETON:

http://www.zonagravedad.com/images/Deportes_hielo/bobsleigh/Reglamento_Bobsleigh.pdf

CURLING:

<http://www.worldcurling.org/rules-and-regulations>

FREESTYLE:

<http://www.fis-ski.com/data/document/fis-freestyle-ski-icr-20103.pdf>

ISHOCKEY:

<http://www.iihf.com/iihf-home/sport/iihf-rule-book.html>

KONSTÅKNING:

<http://www.isu.org/vsite/vfile/page/fileurl/0,11040,4844-206192-223415-177357-0-file,00.pdf>

NORDISK KOMBINATION:

http://www.fis-ski.com/data/document/fis_nc_icr_nc_2012_e.pdf

RODEL:

http://www.zonagravedad.com/images/Deportes_hielo/bobsleigh/Reglamento_Bobsleigh.pdf

SHORT TRACK:

<http://www.isu.org/vsite/vfile/page/fileurl/0,11040,4844-206176-223399-177249-0-file,00.pdf>

SKIDOR:

http://www.fis-ski.com/data/document/icr-cross-country-2013_marked-web.pdf

SKIDSKYTTE:

http://www.biathlonworld.com/media/download/Handbook_event_and_competition_rules.pdf

SNOWBOARD:

<http://www.fis-ski.com/data/document/icr-08-snowboard-print-version1.pdf>

SPEED SKATING:

<http://www.isu.org/vsite/vfile/page/fileurl/0,11040,4844-206176-223399-177249-0-file,00.pdf>

4. TIDIGARE SVENSKA INTERNATIONELLA ARRANGEMANG INOM HANDIKAPPIDROTT (VM OCH EM)

1986	VM	Alpint och längd, Sälen
1986	VM	Friidrott, Simning, Bågskytte, Göteborg
1989	VM	Simning, Friidrott, Fotboll, Härnösand, (klass U)
1992	EM	Rullstolsrugby, Göteborg
1994	VM	Bänkpress, Uppsala
1996	VM	Längdskidor, Sunne
1996	VM	Kätkhockey, Nynäshamn
1997	EM	Bordtennis, Stockholm
1997	EM	Goalball, Stockholm
1997	EM	Rullstolsdans, Härnösand
1999	EM	Kätkhockey, Sollefteå
1999	EM	Fotboll, Härnösand, (klass U)
2001	EM	Simning, Stockholm
2001	EM	Längd, Sollefteå, (klass U)
2002	VM	Rullstolsrugby, Göteborg
2003	VM	Längd, Sollefteå, (klass U)
2004	Global Games	Sommaridrotter, Bollnäs, (klass U)
2004	VM	Kätkhockey, Örnsköldsvik
2005	VM	Längd, Sollefteå, (klass U)
2006	VM	Friidrott, Bollnäs (Inomhus)
2007	VM	Rullstolscurling, Sollefteå, SWG
2009	VM	Showdown, Haninge
2009	PWWC	Sollefteå
2010	VM	Friidrott, Bollnäs, (klass U)
2010	EM	Showdown, Haninge
2011	EM	Kätkhockey, Sollefteå, PWWC
2012	EM	Friidrott, Fotboll, Gävle, (klass U)
2013	VM	Längd, Sollefteå
1995 – 2013		Sollefteå Winter Games (SWG) och Paralympic Winter World Cup (PWWC) har genomfört Europacup alpint och Världscup för längd vartannat år.

Mästerskap som ligger under andra SF är inte medräknade. Till detta kan läggas att Sverige och Örnsköldsvik arrangerade det första vinterparalympics 1976.

